JERONIMSKO SVIJETLO POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

3

Dr MAKSIMILIJAN LACH

ŽIVOT SVETACA

ZA SVAKI DAN U OŽUJKU

D[R] MAKSIMILIJAN LACH

ŽIVOTI SVETACA

ZA SVAKI DAN

Za mjesec ožujak

IZDALO
HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŽTVO SV. JERONIMA
U ZAGREBU

JERONIMSKO IZDANJE 660.

S odobrenjem duhovne oblasti zagrebačke nadbiskupije br. 3574. od 18. travnja 1941.

Tiskanje i razpačavanje dopušteno odlukom Državnog izvještajnog i promičbenog ureda od 9. VII. 41 broj 441-41

TISAK NARODNE TISKARE U ZAGREBU

SVETI ALBIN

Sv. Albin se rodio godine 469. u francuzkom gradu Vannesu (čitaj: Vanu). Od malena bio je pobožan. Brzo je upoznao, kako je sve na svietu taština, i kolikogod je ljubio otca i majku, ipak je ostavio roditeljsku kuću i sav svoj život posvetio jedino službi Božjoj. Kod svih je svojih poslova po molitvi i razmatranju bio vazda sjedinjen s Bogom. Videći samostanska braća sjaj njegove pobožnosti i dobrih djela njegovih izabrali su ga po smrti svoga opata glavarom samostana. Bilo mu je tada istom 35 godina. Punih 25 godina bio je Albin na čelu redovničke družbe više primjerom nego riečima dobro znajući, da liepa rieč mnogo vriedi, ali još više dobro djelo.

Daleko se pročuo glas o svetosti Albinovoj, i kad je biskup u Angersu (čitaj: Anžeru) umro, izabran je na njegovo mjesto Albin. Njegova ljubav našla je sada mnogo šire polje rada: bio je dobar pastir i pravi otac svojih vjernika. Kad treba siromaha pomoći, evo obilate ruke Albinove, kad težka bolest koga priveže uz krevet, evo Albina s balzamom svete utjehe, kad nekoga progone i u nevolji zatiru, evo mu od Albina obrane. Bio je svima sve.

Ljubav Albinova k bližnjemu proizlazila je iz ljubavi prema Božjem i crkvenom zakonu, koji je bio jedino mjerilo svega njegova rada i nastojanja. Stoga je od svećenika i od svjetovnjaka tražio, da savjesno izpunjaju crkvene propise. Tako je na primjer već u Starom Zavjetu bila zabranjena ženitba u bližnjoj rodbini. Katolička je Crkva također branila svojim vjernima, da se žene u rodu do 4. koljena. Crkva je to činila ne samo zato, da sačuva svetost obiteljskoga života, negò da spriečí tjelesni razvrat i kržljavo potomstvo i da se ljubav i prijateljstvo razširi na više porodica. U vrieme sv. Albina sviet nije mario za tu crkvenu zabranu, pa su se osobito plemići ženili često svojim bližim rođakinjama. Protiv tog zla ustao je Albin svom snagom i udario oružjem zakona na takve ženitbe, opominjao jednako velike i male, pa kad bi tko prkosio, izbrisao bi ga iz

crkvene občine ne plašeći se ni vladalačke moći ni sile velikaške. Zakon mu je bio pravilo i nije se bojao ljudskoga prkosa i odpora. Sv. Albin nije mirovao, dok nije godine 538. skupio u Orleansu (čitaj: Orleanu) sabor od najuglednijih i najpobožnijih biskupa iz svih pokrajina, te svi oni izdadoše stroge odredbe o ženitbama srodnika. Iza tog je sv. Albin još 11 godina živio i radio. Umro je u velikoj starosti.

*

Pune tri-četiri stotine godina mučili su pogani kršćane radi njihove vjere i ubijali ih. Kršćanin, koji je radi svoje vjere bio mučen i ubijen, zove se mučenik. U ono su se doba brinuli biskupi, da se događaji takvih mučenika vjerno pobilježe, te bi sve proučili, pa kad bi se uvjerili, da je mučenik poginuo samo zbog vjere i svoje kreposti, tada bi dali imena takvih mučenika kod službe Božje javno spominjati. Tim, što se ime kojega Božjega službenika kod službe Božje javno čitalo, bio bi on proglašen svetcem. Svaki je biskup mogao u svojoj biskupiji imena svetih mučenika ovako predložiti za javno štovanje. Biskupi bi jedan drugome slali poviesti onih mučenika, koji su bili štovani u njihovim biskupijama, pa tako je štovanje svetih mučenika postalo malo pomalo obćenito, i od popisa onolikih mučenika narasle su čitave knjige, takozvane mučeničke knjige ili martirologiji. Najglasovitiji je rimski martirologij, gdje su popisani gotovo svi svetci priznani i štovani u katoličkoj Crkvi. U prvo kršćansko doba zapisivali bi u takve knjige samo imena svetih mučenika. Tek kasnije počeli su upisivati i imena onih kršćana, koji su svoju vjeru izpoviedali svojim svetim životom i tako postali ugled i primjer drugim kršćanima. Takvi svetci zovu se sveti izpovjedaoci ili priznavaoci. Sveti Hilarije biskup i sv. Martin biskup bili su prvi upisani u mučeničku knjigu kao Božji priznavaoci. Takav je bio i sv. Albin, kojega Crkva slavi na ovaj dan.

*

Daj, molimo Te, Svemogući Bože, da nam častna svetkovina blaženoga Albina, Tvoga priznavaoca i biskupa, poveća i pobožnost i spasenje!

BLAŽENA AGNEZA

Bl. Agneza se rodila u Pragu 20. siečnja 1205. Roditelji su joj bili češki kralj Pršemisl Otokar I. i kraljica Konstancija, kćerka hrvatsko-ugarskoga kralja Bele III. Majka, žena pobožna i darežljiva, veoma je kćerku voljela i s najvećom je pomnjom odgajala. Od 3. do 6. godine odgajana je mala Agneza u Šlezkoj u Trebničkom u samostanu od redovnicâ cistercitkinjâ, a kad se opet vratila u Češku, bila je predana na odgoj redovnicama premonstratkinjama, gdje se nada sve druge pitomice iztakla bistrom glavicom i nevinim srdcem. Vrativši se kasnije u kraljevske dvore u Prag nije ništa popuštala od svoje bogoljubnosti, osobito od samozataje i ljubavi prema sirotinji.

Međutim je umro Agnezin otac i nasliedio ga sin Većeslav I. (od 1230—1250). Kad je njemački car Fridrik II. zatražio ruku Agneze, poručila mu ona, da se već zavjerila nebeskom zaručniku i da nije voljna stupiti u brak ni s jednim čovjekom. Sam Papa Grgur IX. zauzeo se kod Agnezina brata kralja Većeslava, da joj se želja izpuni. Kasniji su događaji pokazali, kako je Agneza mudro postupala, jer je car Fridrik bio silovit i tvrdoglav i napokon zbačen s carskog priestolja.

Agneza se sada posve predaje bogoljubnosti: marljivo polazi crkve i sluša dnevno više svetih misa. Nosi doduše kraljevsko odielo, ali je njena košulja od struna i pojas od žica. Oštra je sa sobom, ali mila i blaga sa siromasima i nevoljnicima. Obilato dieli milostinju i pomaže svakoga ljubeznom riečju i mudrim savjetom. Agneza sagradi u Pragu za red klarisa samostan s prekrasnom crkvom, kamo je sv. Klara poslala pet redovnica. Sagradila je i veliku kuću za uboge i bolestne te je bogato obskrbila, a brigu za siromašne i bolestne povjerila je redovnicima križarima s crvenom zviezdom. Napokon se blažena Agneza odrekla sve slave svjetovne i kraljevskoga sjaja, te stupila u red klarisa zajedno sa drugih 7 djevica iz najuglednijih čeških porodica. Postavši glavaricom, Agneza je držala druge sestre redovnice na stazi kreposti više sjajnim primjerom, nego li zapoviedima.

Pod upravom blažene Agneze samostan je klarisa u Pragu liepo procvao. Od svoga brata, kralja Većeslava, nije htjela primati stalnih dohodaka za samostan želeći, da se izdržava samom milostinjom.

Ljubeći Boga ljubila je Agneza i bližnjega, ljubila je narod i domovinu.

Za vlade kralja Pršemisla Otokara II. popela se Češka na vrhunac svoje slave i sile. Sve to nije trajalo za dugo. Godine 1278. pogine kralj Otokar na Moravskom polju, i tada nastadoše crni dani za češki narod. Ove nevolje težko su ranile Agnezino srdce. Napokon je Bog pohodio sveticu težkom bolešću, kojoj njeno tielo, oslabljeno starošću i postom, nije više moglo odoljeti. Agneza se nije bojala smrtnog časa, te je s pouzdanjem čekala trenutak, da se zauviek sjedini s nebeskim svojim zaručnikom Kristom. Pošalje po izpovjednika, i roneći suze skrušeno se izpovjedi i po tom s divnom pobožnošću primi sv. pričest i posljednje pomazanje. Na drugi dan mjeseca ožujka 1282. preda Agneza svetu dušu Bogu u 77. godini svoga života. Po njenoj smrti Bog je obilato blagoslovio Češku.

Stari ljetopisi iztiču, da su se na grobu blažene Agneze zbila mnoga čudesa. Bog je naime po njezinu zagovoru mnogim bolestnicima vratio zdravlje i obasuo ih različnim milostima. Češka kraljica Judita položila je bolestnu kćerku, koju su već liečnici ostavili, na Agnezin grob i diete je ozdravilo. Kad se kraljici Elizabeti težko razbolio sinčić, utekla se majka molitvama blaženoj Agnezi i diete je ozdravilo. Godine 1874. dne 3. prosinca potvrdio je Sv. Otac papa Pio IX. svojom apostolskom vlašću štovanje blažene Agneze djevice i dopustio, da se spomen njezin slavi svake godine na 2. ožujka.

*

Najprije Sv. Otac Papa proglašuje nekog svetog pokojnika blaženim; to jest dopušta njegovo štovanje u nekoj biskupiji, a kasnije, kad ga proglasi svetcem, odobrava njegovo štovanje na cielom svietu. Svetcima se u čast mogu graditi oltari i crkve, a u čast blaženima samo s dozvolom Sv. Otca Pape.

*

Bože, koji si se udostojao blaženu Agnezu djevicu podići u nebo, dopusti, molimo te, da njezinim zagovorom postanemo dionici vječnoga blaženstva!

SVETA KUNEGUNDA

Kunegunda je bila kći luksemburžkoga grofa Sigfrida. Odgojena u strahu Božjem bila je od djetinjstva svoga pobožna, smjerna i nadasve nevina. Ove su kreposti davale njenoj prirođenoj ljepoti neki osobiti sjaj, pa se mnogim vojvodama i knezovima otimale oči za njom. Njenu je ruku izprosio Henrik, vojvoda bavarski, kasnije njemački car.

Jedno i drugo bilo je puno Duha Božjega. Pripoviedaju pisci njihova života, kako su poslije vjenčanja jedno drugome obećali, da će svega vieka svojega živjeti djevičanski, dakle kao brat i sestra, te ih je spajala neka vrhunaravna ljubav i misao Bogu posvećena, a ne tielo i krv. Održali su svoje obećanje, i tu se vidi što može učiniti čovjek s milošću Božjom! Ne spominje se to ovdje kao neka dužnost ženitbenih drugova uobće, nego za razmišljanje: kako podpuna čistoća i pored slabosti našega tiela nije nemoguća, kako čovjek s pomoću Božjom može učiniti i stvar najtežu i najvišu.

Kunegunda, vezana ovako s mužem svojim više nebeskom nego zemaljskom ljubavlju, živjela je s njime u liepoj slozi i trudila se zajedno s njime šireći slavu Božju i promičući vremenito i vječno dobro svoga naroda. Uza sav izvanji sjaj bila je u srdcu ponizna, prema višim i nižima ljubazna, a podložnicima dobra kao majka i sestra.

S ove visine sreće i časti pala je Kunegunda po dopuštenju Božjem u veliku žalost. Našlo se pakostnih ljudi, koji su caru napunili uši, da mu Kunegunda nije vjerna, i činilo se, da se u carevom srdcu porodila sumnja.

Carica je znala, da je nevina i da bi ona sumnja mogla biti čestitim ljudima na veliku sablazan, pa je stoga izjavila, da je pripravna poći na sud Božji. (Sud Božji se po tadanjem pučkom vjerovanju sastojao u ovome: okrivljeni je morao bos prieći preko usijanog željeza, pa ako mu se nije ništa desilo, bio je znak, da je nevin. Crkva takvih sudova nije nikada odobravala; čak ih je

izričito osuđivala.) I zaista ona prieđe bosa preko usijana željeza ne opržívši se. Time je njezina nevinost bila dokazana pred svietom. Car je pao ničice pred nju i zamolio je za oproštenje, što joj je sumnjom učinio krivo.

Poviest nam pripovieda o mnogim dobrim djelima, što ih je učinio car Henrik, i većinom dodaje, da ga je na to nagovorila sv. Kunegunda. Ona je i sama od svoje imovine učinila mnoge zadužbine.

Na umoru rekao je car Henrik prisutnim rođacima: »Vama i Kristu vraćam Kunegundu kao djevicu.«

Postavši udovica sasvim se posvetila molitvi.

Na godišnjicu smrti svoga supruga, kod službe Božje u samostanu kaufungenskom, kad se pročitalo evanđelje, skinula je Kunegunda carski nakit, predala redovničko odielo svećeniku, da ga blagoslovi, dala je odrezati kosu i učinila evanđeoske zavjete. U tom samostanu ostala je sve do svoje blažene smrti. Bila je ogledalo svih kreposti: nevina, čedna, svima majka i službenica zajedno. U molitvi i u poslu bila je vazda prva. Prekrasno je vezla zlatom i dragim kamenjem i vezivom kitila crkve i oltare. Voljela je pohađati bolestnike i pomagati nevoljne...

Kad joj se približio smrtni čas, već su unapried sve pripravljali za carski sprovod. No ona umirući opazi priprave i reče: »To odielo nije moje, odnesite ga, taj nakit je tuđi... Moj lies stavite kraj liesa moga brata i gospodara, cara Henrika, koga već vidim, gdje me zove...«

Kao što je željela, tako je i bilo: njeno tielo je sahranjeno u bamberžkoj crkvi sv. Petra pokraj sv. Henrika godine 1040.

*

Ne sudi nikada krivo, t. j. ne misli nikada zlo o svome bližnjemu bez dovoljna razloga. Ako tko o tebi krivo sudi, slobodno ti je nastojati, da se opravdaš i dokažeš svoju nevinost. Ako to ne možeš, ne žalosti se odviše! Bog znade, da si nevin i svanut će jednom dan, u koji će svako djelo doći na vidjelo... Ne zaboravi, da je svakako ona čast prava i ono poštenje istinito, koje je od Boga zajamčeno.

*

Sveta djevice Kunegundo, izmoli nam kod Boga snage, da prav i pošten život provodimo.

SVETI KAZIMIR

U Poljaka, naše braće, čvrsto se ukorienila katolička vjera, kao drvo, kojega ne će slomiti nikakav vihor, i koje je rodilo već mnogo dobra roda. Takav dobar rod sa drveta katoličke Crkve u Poljskoj jest i današnji svečar.

Kazimir se rodio godine 1458. u Krakovu, tadašnjem glavnom gradu kraljevine Poljske, od otca kralja Kazimira IV. i majke kraljice Elizabete, žene veoma krepostne i poštovane. Majka mu zarana usadila u srdce straha Božjega, i ta je klica liepo napredovala pod rukom učitelja i odgojitelja Ivana Dlugoša, kanonika krakovskoga, čovjeka bogoljubna i učena. Pod dahom milosti Božje Kazimir je već u prvom cvietu svoje mladosti bio začudo ozbiljan i misaon. Dok su se drugi šalili i zabavljali, on bi sjedio ili se Bogu molio i polazio crkve. Još djetetom bi ustajao rano, da svrši jutarnje molitve, a kod svete mise bi se s tolikim žarom Bogu molio, da je bio nalik anđelu. Kad je ponarastao, ustajao bi i noću, da se pokloni Isusu u presvetoj euharistiji. Pogled na razpeće ganuo bi ga do suza. Jednakom je nježnošću ljubio i prečistu Djevicu Mariju, koju i ne bi drugčije zvao nego predragom svojom majkom. Njoj za ljubav zavjetovao je Bogu trajno djevičanstvo. Sa svojim nedužnim tielom bio je vrlo oštar: pod odielom bi nosio pokornički pojas, spavao na tvrdu tlu i često postio. Siromahe je pazio, kao svoju braću u Kristu, i svojom rukom dielio im milostinju, pa ga prozvaše otcem siromaha. Mnogo se trudio, da se katolička vjera razširi i učvrsti u Poljskoj, a zatre razkolničtvo. Iz njegovih usta nije se čula osuda bližnjega ili izprazna rieč. U svoga otca zagovarao bi nevoljne, a služinčad svoju blago je karao i nastojao, da se poprave.

Da je ovakav čovjek zasjeo na kraljevsko priestolje, bila bi zaista velika sreća za narode. Međutim se to nije dogodilo. Kazimir je sve više čeznuo za nebeskom krunom. Klonio se svake mekoputnosti, pomnjivo obuzdavao svoja sjetila, krotio tielo. Ni u bolesti nije htio u postni dan mrsiti govoreći, da je izkusio, kako mu postno

jelo ne pogoršava bolesti, i kako mu meso ne koristi, ako mu ne pomažu drugi liekovi.

Kako je duša Kazimirova bila Bogu mila, pohita Gospodin, da ga izvede izsred opačina. U 25. godini pohodi ga Bog težkom bolešću. Kad nisu liekovi ništa koristili, rekoše liečnici, da ima samo jedan način, kako će spasiti život: neka odustane od odluke, da živi u djevičanstvu. Nagovarali ga na to i rođaci, ali uzalud. Moj je život — govorio bi — moja sreća, moje zdravlje je Krist Gospodin, moja je želja raztvoriti se i biti s Kristom. Ta mu se želja doskora izpunila. Kazimir je sam prorekao čas svoje smrti i primio pobožno svete sakramente. Uzevši u ruke još jednom sliku Razpetoga, poljubi je zamrlim ustnicama i izpusti čistu dušu dne 4. ožujka 1484. u Vilni, gdje je i sahranjen u crkvi sv. Stanislava pod oltarom Presvete Djevice. 120 godina poslije njegove smrti, kad je otvoren grob, našli su tielo svetčevo posve sačuvano i na prsima pjesmicu, koju je sastavio na čast Majci Božjoj.

*

Sv. Kazimir bio je kraljević, sveta Kunegunda carica, blažena Agneza kraljevna. Eto, kazat ćeš, svetaca i svetica sve samo iz carskih i kraljevskih kuća, a gdje su siromasi? Njih nema među svetcima? Ima, dragi kršćanine, dapače mnogo više, nego svetih kraljeva i careva. Ali kad Gospodin hoće, da svietu predoči svetost, onda izabere ljude, u koje mnogi upiru oči, a to su vladari ovoga svieta. Jer kao što sunce, mjesec i zviezde sjaju na svodu nebeskom i obasjavaju zemlju, tako veliki ljudi, koji su uz to krepostni, šire na ovom svietu duhovno svietlo vjere i dobrih djela. Osim toga, što je tko silniji i bogatiji na ovome svietu, to je veće časti dostojan, ako se dragovoljno iz ljubavi k Bogu odreče zemaljskih dobara i sačuva čist od svake ljage...

Nije li siromahu, koji je prinuđen odreći se gotovo svega dobra na ovome svietu, velika olakšica i utjeha, kad vidi, da ima ljudi, koji su se svega odrekli bez nužde, jedino iz ljubavi prema Bogu? Čini i ti barem od nužde krepost!

*

Molimo te, Svemogući Bože, da po zagovoru sv. Kazimira prezremo zemaljske stvari i težimo za nebeskima. Amen.

SVETA PERPETUA I FELICITA

Spomen ovih dviju svetica slavi se u Crkvi istom sutra, dne 6. ovoga mjeseca. Kako se na današnji dan ne časti ni jedan svetac, koji bi bio u nas poznat, to ćemo danas opisati život Perpetue i Felicite, koje sv. Augustin broji među najveće svetice, i kojima se imena svaki dan spominju u svetoj misi, kao i svete Agate (5. veljače).

Za rimskoga cara Septimija Severa (193—211) imali su kršćani izpočetka mir. Kad je car otišao na iztok u rat, počeli su njegovi namjestnici u Rimu i drugdje progoniti kršćane. Još jače progonstvo nastalo je, kad se car vratio u Rim. On je, naime, pobiedivši Parćane, slavio pobjedu u Rimu svakojakim igrama, kojih su se kršćani klonili, jer su bile većinom bezstidne i okrutne. Car Sever misleći, da mu kršćani zavide slavu, zamrzi na njih, te izda zakon, po kojem se vjera kršćanska zabranjivala i svatko se imao oštro kazniti, tko bi uz nju pristajao.

Perpetua je bila iz veoma ugledne porodice, 22 godine stara, i imala je diete na prsima. Felicita je bila također udata i već osmi mjesec u blagoslovljenom stanju. Obje su bile uhvaćene zbog kršćanske vjere. Perpetua je imala otca, kojega je veoma cienila, no on je ostao poganin. Kad je čuo, da su mu kćer uhvatili, dotrča i stane je prietnjama odvraćati od kršćanstva. Kad sve prietnje nisu koristile, otac malo ne pobiesni: navali na kćer, da joj oči izkopa, tukao je i gazio nogama, a po tom ode kući sav očajan i ljutit. Po tom su odveli Perpetuu u smradnu tamnicu...

Perpetuin je otac došao u tamnicu. »Smiluj se, kćerko,« — govorio joj — »mojoj siedoj kosi... Ne čini mi sramote od svieta. Gledaj braću, majku, tetu, sina svoga, koji ne će moći živjeti bez tebe. Ne budi tvrdoglava, da nas sve ne ubiješ.« Perpetua mu je samo odgovarala: »Dogodit će se, što bude Bog htio, jer nismo u svojoj vlasti, nego u Božjoj.« I ode otac žalostan.

Sutradan budu sužnji iznova dovedeni u sudnicu. Pred silnim svietom priznali su Krista. Iznenada doleti Perpetuin otac sa njezinim sinčićem na rukama i zavapi: »Smiluj se sinku!« — I samome sudcu bilo je žao

mlade žene. Otac je htjede silom odvući i zato ga sudac kazni s nekoliko udaraca batinom. Perpetua veli, da ju je to boljelo, kao da je nju tko tukao; dakle nije odbijala otčeve prošnje iz prkosa, nego iz ljubavi prema Kristu. Svi su bili odsuđeni na smrt, i to da ih divlja zvjerad razkine... Radostni su otišli u tamnicu. Perpetua je poslala po diete, ali joj ga otac nije dao.

Po rimskome zakonu nije se mogla trudna žena prije poroda pogubiti, pa je Felicita tugovala, što će joj se odgoditi toliko žuđeni čas mučeničtva. Tri dana prije muke svi su molili Boga, da i Felicitu s njima zajedno k sebi primi; i zbilja, odmah po molitvi stane ona rađati, premda bi po naravnom redu imala roditi tek poslije mjesec dana. Kad je kod rađanja od bola zajaukala, reče joj jedan od stražara: »Zar jaučeš? A što ćeš raditi, kad te bace pred zvjerad?« — Felicita odgovori: »Sada ja trpim, a ondje će drugi u meni trpjeti za mene, jer ću i ja za njega trpjeti.«

Napokon osvanu 7. ožujka godine 203. Perpetua i Felicita bile su određene, da budu bačene pred divlju kravu, da ih rogovima razkine.

Mučenice su doveli nasred amfiteatra. Razdražena divlja krava zaleti se na svete žrtve, baci ih na tle i pogazi. Perpetua, više od stida nego od bola, skupi poderano odielo i pođe k Feliciti, da je podigne. Poganska svjetina gledajući taj prizor stane zahtjevati, da se na žene ne pušta druga zvjerad, nego neka im se mačem odrube glave. Dođe krvnik, mučenice se poljube i prime udarac mača ne ganuvši se i ne rekavši ni rieči...

*

Tko ljubi otca ili majku većma nego mene nije mene dostojan. Tko ne uzme križa svoga i ne pođe za mnom nije mene dostojan. Tako nas opominje Isus, Sin Božji i on neka nam dade uspomenu svetih mučenica Perpetue i Felicite tako štovati, da i njihovu neprolaznost i divnu plaću na nebesima zavriedimo primiti!

SVETI FRIDOLIN

U Irskoj je zarana bilo bačeno sjeme kršćanske vjere, ali tek 400 godina poslije rođenja Kristova, ponajviše nastojanjem sv. Patrika, apostola Irske, niklo je to sjeme i donielo obilati rod. U europske zemlje, osobito u Francuzku i Njemačku, dolazili bi iz Irske kršćanski vjerovjestnici, a s njima bi zasjala prosvjeta i uglađenost. Među takve vjerovjestnike pripada i sv. Fridolin, kojega slavi Crkva na ovaj dan.

On se rodio od uglednih roditelja i bio temeljito poučen u svakoj nauci. Vođen Duhom Svetim odrekao se svjetovnih poslova i stupio u službu Kristovu, da propoviedajući širi kraljevstvo Božje na zemlji. Revnost njegova i govornička sila, svet život i ugledan rod pribavili su mu brzo kod svih veliku ljubav i štovanje. Ne upravo stoga zabrine se Fridolin, da mu se u srdce ne podkrade taština i zato sav svoj imetak razdieli rođacima i siromasima, i ostavi dom i rod i prijatelje, premda su ga svi molili neka nikamo ne ide.

Fridolin je došao u današnju Francuzku. Propoviedajući od mjesta do mjesta, kao apostol, rieč Božju dođe oko godine 507. do grada Poitiersa. Izpod razvaline crkve i samostana nađe, na veliku radost okolnoga naroda, ostatke svetoga Hilarija.

Poslije nekog vremena ode Fridolin — na veliku žalost biskupa, redovnika i naroda — u jugozapadnu Njemačku i zaputi se najprije k rieci Moseli, koja kod Koblenca utječe u Reinu. Ondje se dotle bavio, dok nisu na čast sv. Hilarija bili sagrađeni samostan i crkva. Odanle pođe u Waslen i dalje u Strassburg, i u oba mjesta sagradi crkve na čast sv. Hilariju. Zatim pođe Burgundijom i Švicarskom i napokon se zaustavi u okolini renskoj gdje je sada grad Sickingen. Fridolin je pošao na otok u Reni i potražio najzgodnije mjesto za crkvu. Kralj Teoderik poklonio mu taj otok i dao pismo, kojim zabranjuje pod smrtnu kaznu dirati u Fridolinovu imovinu. Na otoku, pustu i divljem, nije se još moglo stanovati, zato se Fridolin sa svojim učenicima svrati

blizu otoka u kuću nekog imućnog čovjeka. Domaćica izprva zlovoljna, što je više upoznavala Fridolina to ga većma stala štovati i napokon ga zamoli, da joj kćerku odgaja i poučava. Ta je djevojka prva stupila u ženski samostan, koji je Fridolin sagradio na otoku i njeni su roditelji darovali velik dio imetka, da Fridolin izvede svoje djelo.

Fridolin se poduzeo dvojakog posla: izkrčio je šume i šikarje na otoku, da bude za stan ljudima i gledao je posijati rieč Božju u okolini. Međutim je umro kralj, a protivnici Fridolinovi, koji su ga bili već prije tjerali, počeli su se iznova buniti i otimati se za otok. No postojana molitva Fridolinova učinila je, da su protivnici priznali svoju krivnju i zamolili Fridolina za oproštenje. Uklonivši tako Fridolin sve smetnje sagradi crkvu i samostan, u koji je primao svećenike, koji bi željeli voditi bogoljuban život i širiti kršćansku vjeru. Sam Fridolin je bio duša te zadruge. Kako je u crkvi i samostanu Fridolinovu vladala prava pobožnost, to je ne samo mnogo svieta onamo išlo na proštenje, nego su se mnogi ondje blizu samostana i nastanili. Tako je malo pomalo nastalo mjesto Sickingen, koje još i sada postoji, i u kojem se sv. Fridolin i danas uvelike štuje.

Sv. Fridolin umro je u velikoj starosti 6. ožujka, nekako polovicom 6. vieka poslije Krista.

*

Sveti je Fridolin mnogo putovao i dobio nadimak »putnik«. No on je putovao samo zato, da razširi što više slavu Božju svietom. Sveti je Fridolin nailazio u svom radu i na protivnike. I tvojem će se radu za Boga protiviti opaki ljudi, pa i sama tvoja pokvarena narav. Ali zato ti valja trpjeti, jer se samo radom dobiva vječno spasenje. Stoga neka nas pomogne zagovor blaženoga Fridolina, da njegovom zaštitom postignemo, što ne možemo postići svojim zaslugama.

SVETI TOMA AKVINSKI

»Koji su učeni, sjat će kao svietlost svoda nebeskoga, i koji mnoge naučavaju pravdi, kao zviezde vazda i dovieka«, veli prorok Daniel. Tako sjaji na svodu Crkve katoličke svetac, čiji spomen danas slavimo.

Toma, sin grofa Landulfa Akvinskoga i grofice Teodore, rodio se godine 1225. u dvorcu Rokkasekki u Kalabriji u južnoj Italiji. Kad mu je bilo 5 godina, dao ga otac na odgoj benediktincima na gori Montekasino. Pod vještom upravom vriednih redovnika mladić je toliko napredovao, da je već u 11. godini svoje dobi mogao prieći u visoke škole u Napulju. U tom gradu vladala je kod đaka velika razkalašenost, zato se Toma povukao od njihova družtva i tražio razgovor s Bogom i okrepu duha u knjigama.

Toma je odlučio sasvim se predati službi Božjoj. Kad mu je bilo 17 godina, obuče bez znanja svojih roditelja redovničko odielo sv. Dominika i zakloni se u Rim. Majka poleti za njim, ali ga dominikanci pošalju u Paris. Na putu ga ulove braća i odpreme u majčin dvorac. Majka i dvie sestre nastojale su milom i silom odvratiti Tomu od odluke, ali uzalud. Kad je majka vidjela, da sve ništa ne pomaže, zatvori ga u kulu, i tu je Toma sestrama tako krasno opisao blaženstvo službe Božje, da je jedna od njih kasnije sama postala redovnicom. Uto se vrate oba Tomina brata iz vojske: grde ga, tuku, razdiru na njemu redovničko odielo, ali jaki duh Tomin odolje svemu. Braća mu dovode neku grješnu ženu, da ga zavede s pravedničkog puta. Kad ju je Toma opazio, pograbi s ognjišta goruću cjepanicu i otjera je, a zatim načini ugljenom na stieni križ i pomoli se Bogu. U snu osjeti boli oko bokova, na što se probudi i po tom po milosti Božjoj nije osjećao nikad više tjelesne požude.

Toma je bio odprilike dvije godine zatvoren u kuli, kad mu napokon pođe za rukom pobjeći u Napulj. Iz Napulja ga pošalju u Rim, a iz Rima u Köln (u Njemačkoj) u školu glasovitoga dominikanca i svetca Alberta Velikoga. Radi šutljivosti prozvali ga drugovi

niemim volom, ali je nakon jedne razprave rekao Alberto: »Ovoga zovete niemim volom, ali će on još tako mukati naukom, da će se čuti po svem svietu.«

Svršivši akademske nauke bude zaređen za svećenika i postade učitelj u Parisu, gdje je predavao bogoslovske nauke, i kamo su đaci grnuli iz ciele Europe. Toma je tumačio svete knjige i spise svetih otaca jasno i temeljito, a za predavanja pripravljao se uviek molitvom: strah Božji, da bude izvor, a slava Božja svrha mudrosti.

Pored sve slave ostao je ipak priprost i smjeran. Papa Klement IV. ponudio mu je časti i dohodke i htio ga uzvisiti na nadbiskupsku stolicu u Napulju, no on je ponizno molio sv. Otca, neka ga pusti u siromaštvu.

Mnogo se Toma trudio za spas svoga bližnjega. Osobitu je pobožnost gojio k Presvetom oltarskom sakramentu. Rado je vršio propovjedničku službu, samo da što više duša privede Gospodinu.

Pripovieda se, da je Toma klečeći jednom pred razpećem čuo sa lika Razpetoga ovaj glas: »Toma, dobro si pisao o meni, koju ćeš plaću za svoj trud?« Toma odgovori: »Gospodine, samo Tebe!« Tada je baš pisao treći dio svoga bogoslovskoga djela t. zv. Summe. Od onda je malo što pisao. Osjećao je, da će naskoro biti s Kristom, kojega je izabrao za plaću. Pustivši knjigu i pero, pripravljao se na sretnu smrt.

Dne 7. ožujka godine 1274. blaženo preminu Toma ostavivši svim stoljećima bogatu baštinu svojih spisa (ima ih 18 debelih knjiga) i slavu najvećega bogoslova i filozofa u zapadnoj Crkvi. Navršio je tek 49 godina svoga života. Zbog mudrosti, koju je sveti Toma stekao više molitvom nego učenjem, i zbog savršene čistoće prozvali su ga anđeoskim učiteljem.

*

O, daj nam, sv. Toma, da se vazda grijemo na suncu božanske nauke, u kojoj su tvoj um i volja neprestano bili uronjeni!

SVETI IVAN OD BOGA

Ivan prezimenom Ciudal rodio se u Portugalskoj 1495. g. od siromašnih, ali pobožnih roditelja. Kad mu je bilo 9 godina, svrati se neki svećenik u kuću njegovih roditelja i izpripovjedi im čudesa o ljepoti glavnoga grada Madrida tolikim zanosom, da je Ivan sutradan bez znanja roditelja otišao za tim svećenikom, ali ga je ovaj ostavio u gradu Oropesi. Tu ga primi u službu grofov nadstojnik. Nakon nekog vremena Ivan se dade unovačiti i u vojsci se privikne raznim zlim običajima. Nakon mnogih nedaća bude nedužan osuđen na vješala, ali ipak pomilovan i iz tabora protjeran.

Ivan se vrati u Oropesu pređašnjem gospodaru, ali za kratko vrieme stupi u vojsku Karla V., da se bori protiv Turaka. Za ovoga rata čuvao se Ivan svake razuzdanosti i revno vršio pokornička i bogoljubna djela. Poslije rata ode u Portugalsku, da nakon 30 godina posjeti roditelje, ali kod kuće nađe sve pusto i on nemajući mira vrati se u Španjolsku i bude kod jedne bogatašice ovčar. Napokon odluči poći u Afriku, ne bi li mu se ondje pružila zgoda, da učini štogod dobra za ljude. U Gibraltaru se namjeri na nekog plemića, koga je kralj otjerao iz domovine u afrički grad Ceutu. Ivan stupi u službu ove obitelji, koja je bila u vrlo jadnom stanju. Da spasi porodicu, radio je Ivan kao nadničar kod utvrđivanja ceste i svoju zaslužbu predavao u večer gospodaru. Ovo prekrasno djelo Ivanovo nije ostavio bez plaće Gospodin, koji i čašu vode naplaćuje.

U to se vrieme zbio događaj, koji je Ivana jako ražalostio. Neki naime od radnika na tvrđavi prešli su k islamu. Po savjetu svoga izpovjednika vrati se Ivan u Španjolsku. Tu je počeo trgovati svetim slikama i molitvenicima i Bog mu blagoslovio posao, pa je za malo vremena toliko stekao, da je mogao poći u Granadu i ondje otvoriti pravu knjižaru. I u Granadi mu dobro išla trgovina, jer je za malen dobitak prodavao knjige, bio svakomu veoma usrdan, umio liepo prepo-

ručivati čitanje dobrih knjiga i pripoviedati zgode iz svoga života.

Kad je jednom zgodom glasoviti španjolski propovjednik Ivan de Avila dokazivao, da nam je bolje prije tisuću puta umrieti, nego li griehom vriedati veličanstvo Božje, bio je Ivan tako silno ganut, da je iz crkve iztrčao i glasno moleći Boga za oproštenje razdielio sve svoje imanje. Neki pakostni ljudi misleći, da je poludio, zatvore ga u bolnicu. Ovdje su jako nemilo s njim postupali, no kad su vidjeli, da je zdrav i razuman, pustili ga neka hoda slobodno po bolnici.

Izišavši iz bolnice stao je Ivan smišljati, kako da doskoči ljudskoj biedi u gradu i okolini. Podpomognut od nekolicine dobrohotnih ljudi najmi kuću, u koju će primati bolestnike i druge nevoljnike. Izpočetka nije im mogao ništa davati do stana i postelje. Kako je broj siromaha sve više rastao, našao je veću kuću s pomoću Boga i dobrih ljudi. Prilozi od imućnih ljudi sve su više dolazili i Ivan je sve radije davao. Kad ne bi imao ništa, tješio je nevoljne ljubeznim riečima i nagovarao na pouzdanje u Boga. Za one, koji su se stidjeli prosjačiti, sam je prosjačio i davao im uz darove i koristne opomene utvrđujući ih u krepostnu životu.

Svakog petka tražio je Ivan žene, kojima je griešan život bio zanat i nagovarao ih sa razpećem u ruci i suzama u očima, da se ostave griešna puta i života. Bilo je dosta takovih nesretnica, koje su ga samo grdile i psovale, ali je bilo i takovih, koje su zbilja okrenule na bolji put. Ivan je uobće nastojao, da s tjelesnim dobročinstvima združi duhovna, brinući se za vječno spasenje onih, kojima je činio tjelesno dobro i zato ga je granadski biskup prozvao Ivan od Boga.

Dne 8. ožujka 1550. umre Ivan. Po smrti sv. Ivana sastaviše njegovi učenici zadrugu, koja se zove »Milosrdna braća sv. Ivana od Boga«. Oni su bezplatno njegovali bolestnike, a u Zagreb su bili uvedeni godine 1804., gdje su djelovali do konca svjetskoga rata.

*

Blago milosrdnima, jer će milosrđe postići, kaže Isus. Sveti Ivane, izprosi nam od Boga milosrđe!

SVETA FRANCISKA RIMSKA

Franciska se rodila od plemenitih i bogatih roditelja u Rimu godine 1384. Već iz malena opažalo se, da joj duša teži za svetim životom. Bila je većma nalik na anđela s neba, nego li na diete ovoga svieta. Najradije je bila u samoći i na miru. Već u 12. godini života vukla je želja u samostan, ali roditelji nisu na to pristali, nego je zaručiše za nekog plemića Lovrencija. Franciska je poslušala nalog svojih roditelja i Bog je blagoslovio njenu ženitbenu vezu. 40 je godina živjela u iskrenoj ljubavi i slozi s mužem, a da nije nikad ni riečju jedno drugoga uvriedilo.

Ozdravivši nakon težke bolesti odlučila je Franciska još većma posvetiti se Bogu. S dopuštenjem svoga muža nosila je vunu mjesto svile, klonila se družtva i zabave, i sve slobodno vrieme upotrebljavala za molitvu, razmatranje vječnih istina i vršenje djela milosrđa. Pohađala je poput majke bolestnike u bolnicama, a na njena vrata nije prosjak nikada uzalud pokucao. Prijateljicama je znala govoriti: »Udata žena treba svako djelo pobožnosti prekinuti ili odgoditi na drugo vrieme, kad god je zovu domaći poslovi.« — Svoje četvero djece cienila je kao nebeski dar, i zato je s njima rado govorila o ljubavi Božjoj. Svoju služinčad smatrala je braćom u Kristu, koja su, kao i ona sama pozvana na vječno blaženstvo. Zato bi ih karala za pogrješke, opominjala na strah Božji i svako veče molila s njima večernje molitve.

Na Francisku nadođu i kušnje: umre joj drugorođeni sin, kćerka, a muž bude zasužnjen zajedno s jednim sinom i sva dobra im zaplienjena. Tada je Franciska govorila s Jobom: »Gospodin je dao, Gospodin je uzeo, bilo ime Gospodnje blagoslovljeno!« I kušnja je prestala: Franciska dobi natrag muža i sina i imetak. Još je k tome upoznala, kako je sve na svietu, osim ljubavi Božje, izprazno i nepostojano.

Franciskin život nije mogao ostati nepoznat drugim gospođama. Po njezinu primjeru mnoge su skinule

gizdavo odielo i dragocjen nakit, pa stvorile zadrugu pod vodstvom benediktinaca iz samostana sv. Marije. Gospođe su ostale u svietu i obvezale se služiti Bogu i nevoljnicima. Ali neke od njih, osobito udovice, željele su živjeti u zajednici i na taj način vršiti djela pobožnosti i stupati stazom kršćanskog savršenstva, a da zato ipak ne budu prave redovnice. Za takve je žene sagradila Franciska, s muževim dopuštenjem, kuću. Kad je godine 1436. umro Franciskin muž, ona uredi najprije kuću, a onda bosonoga uđe u samostan, koji je sama podigla.

Franciskina poniznost bila je svima za ugled. Svoju poniznu službenicu Gospodin je proslavio još za njezina života mnogim čudesima i izvanrednim milostima. Franciskin izpovjednik svjedoči, da je ona uza se uviek vidjela anđela čuvara i njegovo lice pričinjalo joj se kao vjerno ogledalo, u kojem je opažala najmanje svoje pogrješke.

Umrla je 9. ožujka 1440. god. Mrtvoj Božjoj ugodnici preobrazilo se lice milinom i soba se napunila sladka mirisa, kao od ruža i ljubica...

*

Vjera nas uči, da svaki od nas ima svoga anđela čuvara, koji se brine za naše duševno i tjelesno dobro, odvraća od nas pogibli, potiče na krepost i podiže, ako padnemo. Ni roditelji nas ne ljube toliko, kao anđeli čuvari, jer je njihova ljubav nebeska. Stoga se rado moli anđelu čuvaru i vazda se vladaj tako, kao da ga gledaš svojim očima. U glasu savjesti i u poznavanju zakona Božjega gledaj i slušaj njegov glas i njegove opomene. Moli sv. Francisku, da pomoću njezina zagovora zaslužiš doći u predivno družtvo nebeskih duhova i svetih anđela čuvara.

ČETRDESET MUČENIKA

Kazali smo u životu sv. Blaža, da su 300 god. poslije Kristova rođenja vladala u rimskoj carevini dva cara: kršćanin Konstantin Veliki na zapadu i poganin Licinije na iztoku. Ovaj svladan od Konstantina zamrzi na kršćane i stade ih progoniti. U istom gradu, gdje je poginuo sv. Blaž, pretrpjeli su svoje muke i današnji svečari, naime u gradu Sebasti u Jermenskoj.

Došla je zapovied od cara, da svi, pa i vojnici, imadu žrtvovati bogovima. U gradskoj četi bilo je 40 vojnika kršćana. Bili su dobro poučeni u vjeri i po njoj su živjeli. Sve same ljudine čvrsta tiela, hrabri u ratu, valjani u svemu. Carski namjestnik Agrikolaj pozove ih preda se, saleti obećanjima i prietnjama, ali sve uzalud. Napokon budu odsuđeni na smrt. Vojvoda Lizija odsudi četrdesetoricu, da goli stoje na najvećoj zimi pod vedrim nebom, i tako da poginu od studeni. Slavni crkveni otac i učitelj sv. Bazilije ovako opisuje njihove muke: »Kad tielo gubi toplinu, najprije bliedi i modri od stinule krvi, zubi klocaju, živci se i sve tielo silovito kvrči. Oštra bol prodire do kostiju i zadaje groznu muku. Izvanji udi obamiru, kao da ih vatrom žežeš, a smrt se malo pomalo sve dalje pomiče prema nutrini...«

Četrdesetorica se nisu uplašili tako grozne smrti. Oni odu na određeno im mjesto, veselo se svuku. Mjesto je bilo određeno blizu javnih kupki i svakome je bilo prosto odmah unići u kupelj i tako prekinuti daljnje muke. Studen i smrt prodirala im je kroz kožu i kosti, ali mučenici su stajali čvrsti.

Jedan su drugoga sokolili i jednodušno se molili Bogu, da ih svih 40 zajedno uzdrži.

Kod kupaonica bila je postavljena straža. Jedan od stražara opazi najednom veliku svjetlost nad mučenicima i vidi, gdje iznad njihovih glava trepte sjajne krune. Tek jedan od mučenika bio je bez krune na veliko čudo stražarevo.

U to se dogodi, da je jedan od četrdesetorice vojnika pobjegao u toplu kupaonicu s nakanom, da se odrekne kršćanstva. No čim stupi unutar, padne mu kap i izdahne. Tako je izgubio vremeniti i vječni život.

Kad je stražar vidio odmetnikovu smrt, **svuče se** i odtrča k mučenicima s povikom: »I ja **sam kršćanin**! Gospodine Bože, ja vjerujem u Tebe, kao **što i ovi Tvoji** službenici. Primi i mene, Gospodine, i učini me dostojnim, da za Tebe iste muke pretrpim.« Radostni mučenici zahvale od srca Bogu, što im je uslišao želju, premda nešto drugčije, nego što su oni mislili.

Kad im je napokon studen oduzela život, imala su im se tjelesa spaliti, i zato ih pobacaju na kola. Najmlađi i najkrepči među četrdesetoricom ostao je jošte živ. Imao je majku, sirotu udovicu. Kad je ona vidjela, kako krvnici hoće poštediti njezinog sina ne bi li ga kako prevjerili, stane ga nagovarati na postojanost. Uzprkos najtežih boli, što ih je osjećala u majčinom srcu, obuhvati ga svojim rukama i metne na kola k drugim mučenicima, gdje doskora izpusti sinak svoju dušu. Majka ne proli ni jedne suze, ne reče ni jedne žalne rieči. Išla je za kolima, kao da joj se sin poput pobjednika vraća iz rata. Krvnici su naložili vatru i spalili tjelesa sv. mučenika.

*

Gledaj, kršćanska dušo, što može živa vjera. Eto, svima ovima bilo je više do duševnog spasenja nego do svega vidljivoga svieta. U tome je prava i istinska razboritost i mudrost. Samo je u vjeri prava razboritost, duboka ljubav, nepokolebiva sila i sigurna nada. Vjera je korien svakoj kreposti i blaženstvu.

*

O sveti mučenici, izprosite nam živu vjeru i snagu, da tom vjerom postignemo svoje vječno spasenje.

SVETI EULOGIJE

Eulogije se rodio u Kordovi od plemenite i bogate kršćanske porodice. Već od malena živio je uzornim kršćanskim životom i prekrasno je napredovao u nauci. Kad je postao svećenikom, bude imenovan učiteljem u biskupskoj školi u Kordovi. Kad je kasnije umro nadbiskup u Toledu, izabran bi Eulogije jednoglasno njegovim nasljednikom. Ali prije nego li je primio posvetu i nadbiskupsku stolicu dogodi se nešto neočekivano. Maurski kralj Muhamed, ljuti neprijatelj kršćana, odlučio je u svojoj kraljevini zatrti kršćanstvo.

U to je vrieme neka djevojka Maurkinja, imenom Leokricija, bila potajno poučena u kršćanskoj vjeri i pokrštena. Kako je u djevojci sve više rasla vjera i ljubav Isusa Krista, opazili su to njeni roditelji i počeli je nagovarati, da se kani vjere u Krista, pa kad nisu ništa uspjeli molbama i obećanjima, počeli su je zlostavljati. Leokricija poruči Eulogiju, kako bi rado utekla na koje skrovito mjesto, gdje bi mogla vršiti svoje vjerske dužnosti. U onaj par bila je u Leokricijinoj rodbini svatba, i čim je djevojka dobila dopuštenje da ide na svatbu, pobjegne brže Eulogiju i njegovoj sestri Anuloni. Ovi je veselo dočekaju i odvedu k prijateljima, da je sakriju. Kad se Leokricija nije vratila kući, roditelji se odmah dosjete, što se dogodilo i malo ne pobjesne od žalosti i ljutosti; trče k znancima, da traže kćer i salieću sudce neka im kćerku potraže u kršćanskim kućama. Sudci zbilja potraže po kućama i mnoge kršćane ni krive ni dužne zlostavljahu. Eulogije međutim sve jednako mienja skrovište Leokriciji, da ne padne u ruke nevjernicima, i ujedno se za nju vruće moli Bogu. No Božje misli i Božji putevi viši su od misli i putova ljudskih. Dogodi se, da su Leokriciji ušli u trag, baš kad je bila u Eulogijevu stanu. Stražari obkole kuću, uhvate Eulogija i Leokriciju, te ih odvedu k sudcu. Na sudu reče Eulogije: »Nama je svećenicima dužnost, da podamo svietlo vjere onima, koji ga traže. Buduć da je ova djevojka od nas tražila vjeru, trebalo

je, da joj to radije učinimo po volji. Što je zatim ona više gorjela za istinom, koliko sam mogao, ja sam joj razlagao, da je vjera Kristova put u kraljevstvo nebesko. Tako bi i tebi, sudče, drage volje učinio, da me pitaš za vjeru. Poslije odvedu Eulogija pred kraljeve savjetnike. Među njima htio je jedan biti dobar Eulogiju, pa ga svjetovao, neka samo na oko zataji vjeru kršćansku, a poslije, kad se izbavi iz neprilike, moći će je opet slobodno izpoviedati. Za odgovor stane Eulogije savjetnicima propoviedati vjerske istine. Oni ne hoteći ga slušati zapovjede, da se mačem pogubi.

Eulogija odvuku na stratište i odrube mu glavu dne 11. ožujka 859. godine. Četiri dana kasnije umre mučeničkom smrću i sv. djevojka Leokricija.

*

Čitamo u djelima apostolskima, kako su sv. apostoli Petar i Ivan morali birati jedno od dvoga: ili se pokoriti Bogu ili slijediti odredbe ljudske! I oni su kazali ovako: »Sudite je li pravo pred Bogom, da većma slušamo vas nego li Boga? Jer ne možemo ne govoriti, što smo vidjeli i čuli.« I ti si dužan slušati svoje roditelje i poglavare. Ali ako bi ti oni zapovjedili, što je protiv volje Božje, na primjer, da lažeš, krадеš ili otimlješ, onda ti valja vršiti volju Božju i ne bojati se srdžbe ljudske; jer znaj, da je grieh većma slušati ljude nego li Boga. Evo sv. Eulogije je volio slušati zapovied Božju, nego zabranu svoga poglavara. Sv. Leokricija voljela je slušati volju Božju, nego volju svojih roditelja, koji su od nje tražili, da se odrekne Krista. I tvoja lozinka svega života neka bude: Sudite je li pravo pred Bogom, da većma slušam ljude nego li Boga. I da to uzmogneš doista i ostvariti neka ti pomogne zagovor sv. mučenika Eulogija i Leokricije.

SVETI GRGUR VELIKI

Grgur se rodio u Rimu oko godine 540. Otac mu je bio senator, a majka iz ugledne porodice. Već u svojoj 30. godini postao je carskim namjestnikom u Rimu. Ali kad je uvidio kolika je napast za dušu visok položaj, odrekao se službe, sagradio više samostana, razdielio imetak siromasima i svećenicima, pa se sklonio u samostan, što ga je sam sagradio u Rimu, i tu je marljivo prionuo uz molitvu, post i čitanje svetih knjiga.

Doskora je Grgur stekao ljubav i štovanje Rimljana i papa Benedikt I. imenova ga đakonom sv. rimske Crkve. Benediktov nasljednik, papa Pelagije II., odredi ga za poslanika u Carigradu. Grgur je poveo sa sobom nekoliko redovnika, s kojima je u carskim dvorima živio kao u samostanu. Carigradskog patrijarha Eutihija tako je uvjerio o uzkrsnuću našega tiela, da je patrijarh na umoru, uhvativši se za kožu, pred svima rekao: »Priznajem, da ćemo svi u ovom tielu uzkrsnuti«.

U jesen god. 589. rieka je Tiber strašno poplavila i opustošila sav Rim i njegovu okolinu. Iza poplave nastade pomor, od koga umre i papa Pelagije II. Senat, svećenstvo i puk izaberu sada papom jednodušno Grgura. Izbor je trebao potvrditi car Mauricije. U međuvremenu je narod u procesijama molio Boga, da prestane pomor. Pripovieda se, kad je treći dan došla procesija do grobnog spomenika cara Hadrijana, da je Grgur opazio na spomeniku anđela, koji je utakao mač u korice za znak, da se Gospodin smilovao narodu. Pomor je prestao. Hadrijanov spomenik danas je anđeoska tvrđava s likom anđela na vrhu.

Kad je Grgur doznao, da će njegov izbor biti potvrđen, pobjegne iz Rima i sakrije se u šumi u pećini. Narod ga pođe tražiti, i opazivši svietli stup nad njegovim skrovištem nađe ga i odvede u Rim.

Žalostno je bilo stanje katoličke Crkve u ono doba; na sve strane širilo se arijevsko krivovjerje, Englezku su zaposjeli poganski Anglosasi, Afrika i Azija bila je

puna krivovjernih sekti, pa i ondje, gdje je još bilo prave vjere nastajale su svakojake zloporabe.

Svemu tome zlu doskočio je Grgur svojim neumornim nastojanjem, premda je bio bolestan i tiela slaba od mnogoga posta i trapljenja.

Premda je bio vrlo obterećen svojim poslovima, ipak je sam propoviedao narodu rieč Božju i napisao mnogo knjiga, ponajboljih u kršćanskoj književnosti. Uredio je pjevanje u Crkvi, t. z. gregorijansko pjevanje. Kad se carigradski patrijarh stao nazivati obćenitim biskupom, uzeo je Grgur sebi pridjevak: sluga slugu Božjih.

Grgur je bio vazda otac sirotinje. Po tisuću siromaha dobivalo je od njega početkom svakog mjeseca hranu. Svaki dan se hrana na kolima slala siromašnim bolestnicima i starcima, a kod njegova stola bilo je svaki dan prostrto za dvanaestoricu ubogih putnika ili stranaca. Na mnogim je mjestima sagradio kuće za sirotčad i škole za siromahe, što je bilo nečuveno za njegovo doba.

Grgur je mnogo bolovao i posljednjih 4 do 5 godina malo kada bi se pridigao, ali je ipak upravljao Crkvom, mnogo radio, mnogo trpio i mnogo pisao. Njegove su knjige u svim knjižnicama, a misna knjiga na svim oltarima još danas raznosi slavu Grgura Velikoga po svem svietu. Na dan 12. ožujka 604. godine pozvao je Gospodin k sebi svoga vjernoga slugu, a mi, koje tišti težina naših grieha, molimo Svevišnjega, da nas molitve velikog pape Grgura oslobode od svakoga zla.

SVETI NIKEFOR

Katolička Crkva uči, da je dobro i korisno štovati slike i kipove Isusa i svetih, jer kad već diete štuje slike svojih roditelja, to više treba, da mi štujemo kipove Isusa i svetih. Kakogod je taj nauk jasan i svakome razumljiv, ipak je imao i protivnika, dapače i svojih mučenika. Jedan je od tih mučenika sv. Nikefor.

Već u najstarije doba kršćanstva bile su kod kršćana u štovanju sv. slike, niti je komu padalo na pamet spočitati se o to štovanje sve do grčkoga cara Leona III. Ovaj godine 726. bez ičijeg pitanja zabrani štovanje sv. slika u crkvama, na putovima i u kućama. I nasljednici Leonovi, uz male izuzetke, borili su se protiv sv. slika, i ta je borba trajala punih 100 godina.

Nikeforov otac Teodor bio je tajnik cara Konstantina V. Kopronima (741—745), koji je bio glavni neprijatelj sv. slika. Kad je car doznao, da Teodor ima slike Spasiteljevu i Bogorodičinu, pozove ga na račun. Teodor odvažno prizna, da štuje slike i zato ga car dade izbiti i protjerati iz domovine.

Teodorov sin Nikefor toliko je bio bogat krepostima i znanjem, da ga je car Konstantin VI. uzeo k sebi za tajnika. Kako je Nikefor nasliedio otčevu službu, tako je nasliedio i njegovu vjeru. Za neko vrieme zaželi Nikefor odreći se svieta. On napusti svoju visoku službu i sagradi sa nekolicinom drugova samostan u nekoj pustinji, i tu se posve predade molitvi, postu, čitanju sv. knjiga i drugim pobožnim djelima. Njegovo je znanje i krepost napredovala iz dana u dan.

Kad je umro carigradski patrijarh, koji je tada u kršćanskom svietu bio prvi biskup iza rimskoga pape, izabraše na njegovo mjesto Nikefora. On je oklievao primiti tu službu, ali napokon popusti na želju carigradskoga cara. Kao patrijarh širio je Nikefor riečju i djelom kraljevstvo Božje na zemlji.

No 813. g. uspeo se na carski priesto Leon V. Jermenin, kipoborac ljući od svih prije njega. Car je dobro

znao, da ne će moći dokinuti štovanje svetih slika, ako ne predobije za to patrijarha Nikefora. Zato je gledao patrijarha uvjeriti, da prava vjera zabranjuje štovanje slika. No patrijarh mu dokaže, da se to mišljenje ne slaže ni sa Sv. Pismom ni s običajima Crkve. Kad se car pozvao na nauk Mojsijev, koji zapovieda, da se ne čini slika ili lik bilo čovjeka ili kakve stvari pod suncem, odgovori patrijarh: »Mojsije je svoj narod izveo iz Egipta, gdje su se slike ljudi i životinja štovale kao bogovi, i zato je Bog zabranio Izraelcima praviti slike; *da im se ne bi klanjali kao Bogu,* no time nije bilo uobće zabranjeno Izraelcima, da imadu kipove i slike.«

No ovako liepo razlaganje pravog vjerskog nauka nije ništa koristilo i car zabrani Nikeforu propoviedati i upotrebljavati crkveno posuđe kod sv. bogoslužja. Sam car zapovjedi, da Nikefora iztjeraju iz grada, i tako on zbog vjernosti Crkvi i vjeri bude odvučen po carevoj naredbi u neki dalek samostan preko mora.

Sada je car izabrao sebi patrijarhu, koji nije pitao, što će Bog, nego samo što će car. Svećenike vjerne nauci Božjoj stanu progoniti, bičevati, zatvarati, pače i ubijati. U crkvama okreče zidove i blatom zamrljaju slike, sjekirom sasieku drvene kipove, a kamene razbiju.

Ali je došla očevidno kazna Božja. Od silna potresa propali su mnogi gradovi. Nastala je tolika nerodica, da nisu žita želi srpom, nego su klas po klas rukom brali. Nastade buna, i vojnici na sam Božić uhvate cara Leona u crkvi i ubiju. Leonov nasljednik car Mihael II. ponudio je patrijarhu, da se vrati, ali je on radije ostao u zatočenju, gdje je blaženo umro god. 828.

*

Imaš li ti u svom stanu razpeće i bar po koju sv. sliku? Ne zaboravi: Komu nije ugodno družtvo svetih na ovome svietu, težko će moći dospjeti među njih u nebo!

*

O Svemogući Bože, ogledaj se na našu slabost i daj, da nas dični zagovor tvojega biskupa Nikefora svagda brani.

SVETA MATILDA

Matilda je bila grofovskoga roda, a odgojena u samostanu. Naravske sposobnosti Matildine tako su se liepo razvile, da se na daleko čulo o njezinoj čestitosti, mudrosti i ljepoti. Začuo je za nju i Henrik, sin vojvode Saskoga, i god. 913. postala je Matilda Henrikovom ženom. Kad je poslije šest godina muž bio izabran za njemačkoga cara i kralja, sjela je i ona uza nj na carski priesto. Ipak toliki sjaj ne zablješti njenu dušu, pače ona još većma upozna ništetnost svih zemaljskih stvari, te koliko se više uzvisila pred ljudima, toliko se jače ponizila pred Bogom.

Matilda je bila darežljiva prema ubogima, bolestne je tješila i sužnje izbavljala. Veliku je radost nalazila u molitvi, i noću bi ustajala iz kreveta i molila se Bogu.

U bračnom životu bila je veoma sretna. Bog je blagoslovio njezin brak sa tri sina i dvjema kćerima. Dok je car bio na vojni u dalekim zemljama, Matilda je bila poput anđela, tetošila djecu, brinula se za red, obilazila bolestnike, nagovarala ih na strpljivost i podložnost volji Božjoj, a sve u nadi, da steče milost ne bi li joj se muž sretno vratio kući.

Matilda je sagradila više samostana, koji su u ono doba bili razsadišta pobožnosti, prosvjete i svakog napredka. 33 godine živjeli su drugovi u presretnoj ženitbi, kad se car Henrik na putu razboli, i osjeti, da mu je kucnuo posljednji čas. Brže dozove k sebi Matildu i reče joj među ostalim: »Zahvalan sam Kristu, da tebe ostavljam u životu. Nitko nije imao žene vjerom čvršće i u svakom dobru vriednije; neka ti je hvala, što si nas ublaživala, u svakoj nam stvari davala koristan savjet i često nas dozivala od nepravde k pravdi«. Carica žalostna ode u crkvu, da u molitvi preporuči dušu pokojnikovu milosti Kristovoj.

U svojoj žalosti pokazala je ipak toliko umjerenosti, da nije Boga uvriedila nestrpljivošću. Dozvavši k sebi sinove opomene ih, da se boje Boga i jedan drugoga da ljube.

Matilda je kao udovica bila stidljiva, strogo je pazila na svoje tielo i ljubila samoću poput djevice. Najmiliji joj bio posao molitva ili kakovo djelo milosrđa. Ali za nju je Gospodin spremio gorku čašu jada i nevolje. Stariji sinovi Oton i Henrik otimali su se po otčevoj smrti za carstvo, dok nije došlo do rata među rođenom braćom. Kolika žalost srdcu materinu! Kad se braća složiše, navale na majku, da tobože prosipa carski imetak, ali Bog kazni nevaljale sinove: Oton bi nesretan u ratu, a Henrika snađe težka bolest. Napokon se sinovi pomire s majkom. Žensko srdce malo kada podpuno oprašta težke uvrede, pa ipak je sv. Matilda tako podpuno oprostila, da je plačući cjelivala tragove svoga sina u crkvi. Kad je to Oton čuo, padne ničice pred nju i reče: »O, štovana gospođo, kakvom službom vam možemo te suze naplatiti!«

Kad joj je umro ljubimac sin Henrik, od toga vremena klonila se svake zabave. Sagradila je samostan, u kojem su redovnice molile za pokoj duša njenoga muža i sina. Dvaput na dan hranila bi siromahe. Zimi bi dala na javnim mjestima ložiti vatru, da se prolazeći sviet ugrije. Svake bi subote priredila tople kupelji za uboge, da se očiste i okriepe za dan Gospodnji. Kod kuće nije nikad bila bezposlena.

14. ožujka god. 968. preminula je sv. Matilda blaženo u Gospodinu, a nama je ostavila primjer, da žrtvom sv. mise, molitvom i milostinjom dobro činimo onima, s kojima smo na ovom svietu bili združeni rodbinstvom ili prijateljstvom, i uobće svim dušama preminulih.

*

Usliši nas, Bože, Spasitelju naš, da se radujemo svetkovini blažene Matilde i tako u iskrenoj pobožnosti napredujemo. Amen.

SVETI ZAHARIJA

Rimski svećenik i knjižničar Anastazije opisao je u životima rimskih papa današnjega svečara ovako: Zaharija, rodom Grk, sjedio je na papinskoj stolici 10 godina. Bio je čovjek veoma krotak i ljubezan, svakom kreposti urešen, ljubitelj svećenstva i svega rimskog puka. Bio je spor na srdžbu, a brz na milosrđe. Nikome nije vraćao zla za zlo niti se osvećivao po zasluzi, nego je bio u svemu pobožan i milosrdan. Od vremena kad je bio posvećen, vraćao je dobro za zlo svojim prijašnjim progoniteljima, šta više, podizao ih u častima i ujedno obogaćivao imovinom.

Zaharija bijaše izabran za papu god. 741. U ono doba bio je u Italiji veliki metež. Langobardski kralj Luitprand odlučio je svu Italiju, pa i rimsku vojvodinu, podložiti svojoj vlasti. Zaharija je mogao protiv Luitpranda pozvati u pomoć franačkoga kralja, ali on je volio stvar izravnati mirnim načinom, i stoga pođe sam glavom u kraljev tabor. Tu je papa s takovom evanđeoskom prostodušnošću upućivao junačkoga vladara na dobro, da je ovaj pristao povratiti sve nepravedno uzete gradove i darovao papi sve sužnje. Kad se papa vraćao u Rim, došli su mu ususret svi gradski stanovnici s maslinovim grančicama u rukama i odveli ga u njegovu palaču pjevajući od radosti i blagoslivljajući ga za vraćeni mir. Poslije nekog vremena umre u Carigradu car Leon. Kralj Luitprand navali tom zgodom na grad Ravenu i zauzme ga. Papa Zaharija pošalje dva čovjeka s velikim darovima ka kralju i zamoli ga, neka odustane od nepravednog osvajanja. Kad to nije pomoglo, ode sam papa do kralja i dokaže mu, kako je započeti rat nepravedan, koliko nevolja nosi sa sobom vojna, kakve strahote počinjaju grubi vojnici, koliko se nevine krvi prolije i koliko je odgovoran Bogu i ljudima onaj, koji započinje nepravedan rat. Papa je tako usrdno molio kralja, neka jadnom narodu povrati mir, da je ovaj potresen u duši doista sklopio mir s carskim namjestnikom u Raveni. Na povratku su svagdje i u najmanjim selima Zaharija svečano dočeki-

vali i hvalili i slavili kao mirotvorca. I ovaj je put zahvalio papa onomu, od kojega dolazi svako dobro: povrativši se u Rim prinesao je Bogu sa svim narodom žrtvu zahvalnicu.

Po smrti Luitprandovoj postane kralj u Langobardiji Rahis. Taj je pristao iz štovanja k papi na dvadesetgodišnje mirovanje, ali je zaboravio na obećanje i pošao s vojskom na Rim, da ga osvoji. U Rimu se svi prestraše i svu nadu polože u papu Zahariju. I doista, starac Zaharija pođe s nekoliko svećenika ususret kralju Rahisu i gleda ga najprije ublažiti dragocjenim darovima, a potom mu tako živo predoči nepravednost rata, da je kralj učinio mir i dragovoljno vratio sve oteto. Šta više, kralj se dragovoljno odrekao krune i sa ženom i kćerkom pošao u samostan. Pred samim papom učinila je porodica evanđeoske zavjete.

Zaharija je više puta držao u Rimu crkvene sabore, da ukloni nerede i zloporabe, koje su se u Crkvu podkrale za neprestanih ratova, i da popravi život svećenstva i svjetovnjaka. Uredio je mnoge crkvene i druge zgrade, a nije zaboravio ni na živu Crkvu Kristovu. Bio je otac bolestnima i sirotama, a navlastito se brinuo za roblje, koje se na sramotu vjeri kršćanskoj javno prodavalo na tržištima. Vladavši 10 godina katoličkom Crkvom ušao je pun zasluga u veselje svojega Gospodina i bio sahranjen u crkvi sv. Petra.

*

Premda možda nitko od nas nema prilike, da miri careve i kraljeve i obustavlja ratove, ipak može svako tvoriti mir, gdje se mir muti ili gdje je već gotov nemir. Ne zaboravi nikada na obećanje Kristovo: Blago miroljubivima, jer će se sinovima Božjim nazvati. A takav mir neka nam udieli Gospodin po zagovoru sv. Zaharije.

SVETI HILARIJE I DRUGOVI

Na mjestu gdje je nekoć stajao rimski grad Akvileja, danas stoji maleno mjesto Oglej. Godine 452. razvalili su Huni Akvileju, a stanovnici se razbjegli na obližnja ostrva i udarili temelj današnjoj Veneciji.

Godine 285. bio je u Akvileji biskup Hilarije. Od djetinjstva je bio dobro poučen u kršćanskom nauku i naoružan vjerom, milosrdan i dobar. Tako je napredovao u Sv. Pismu, da ga je znao napamet. Još mladićem posvećen je za đakona. Postavši za nekoliko godina biskupom držao se vjerno zakona Božjega ne obazirući se na laskanje i ljudski obraz, kako to rade ljudi, koji se ravnaju po nauci ovoga svieta. Dobro je upravljao svojom duhovnom djecom, a svoga učenika Tacijana postavio je arhiđakonom crkve akvilejske.

U ono vrieme zapovjedi carski namjestnik u Akvileji, neki Beronije, da se izvedu preda nj kršćani, koji su bili bačeni u tamnicu, da zapale tamjan lažnim bogovima. Najprije bude pozvan biskup Hilarije. Namjestnik reče: »Žrtvuj bogovima, jer su carevi tako zapovjedili. Tko ne žrtvuje kaznit će se, a tko posluša dobit će časti i blaga. Ti si razborit, pokori se dakle i žrtvuj bogovima«. — Hilarije odreče: »Od mladosti svoje naučio sam se žrtvovati Gospodinu Bogu živom i ne prestajem se klanjati čistim srdcem Isusu Kristu Sinu njegovu, ali praznim i taštim bjesovima, koji se nazivlju bogovi, a nisu, ne žrtvujem. Ako hoćeš, da me uplašiš, nemoj prietiti riečima, nego čini odmah, šta si naumio. Moj je izbavitelj kraj mene i ja mu vazda prinosim čistu žrtvu.«

Namjestnik ode ljutit u poganski hram i zapovjedi, da tamo dovedu i Hilarija, te mu reče: »Žrtvuj velikom Bogu i vidi slavu i silu njegovu.« — Hilarije požali namjestnika, što se klanja idolima, ljudskom rukom načinjenima, koji ne vide i ne čuju i ne mogu pomoći. Beronije se još većma razsrdi i dade Hilarija svući i šibati. Usred muka zapjeva Hilarije pjesmu Bogu govoreći: »Izbavi me od neprijatelja mojih, Bože moj, i od onih, što ustaju na mene, zakloni me. Izbavi me od onih, koji čine bezzakonje, i sačuvaj me od krvopija!« — Narod se

čudio, što se Hilarije, ovako grozno mučen, čvrsta srdca i vesela lica raduje.

Opet reče namjestnik: »Žrtvuj barem sada, pa ću te pustiti.« Hilarije ništa ne odgovori. Tada zapovjedi namjestnik, da mučeniku žeravicom leđa izpale, solju i octom pospu i kostrieti rane taru. Dok su to radili, Hilarije upre pogled na nebo i reče: »Gospodine, koji si Sodomu radi opačine uništio, pokaži i sada znak svoje sile, da se smete ovaj bezbožni sudac sa svim svojim idolima i s onima, što lažne bogove štuju.« I prekriživši usta dahnu u idole i neka viša sila satre ih u prah. Tada stanu poganski svećenici vikati: »Pogubi vještca, ubi vračara!« — Namjestnik zapovjedi, da ga odvuku u tamnicu.

Sutradan bude i Tacijan, učenik Hilarijev, doveden pred sudca. I njega udare na muke, izšibaju i zatvore u tamnicu. Kad biskup smotri đakona, zahvali Bogu i oni obojica kleknuvši pomole se Bogu ovako: »Gospodine Bože Svemogući, koji kraljuješ sa Sinom svojim i Duhom Svetim, usliši naše molitve na slavu Imena Tvoga, da se smetu svi, koji se klanjaju lažnim bogovima i pokaži svima, kakva je sila, u koju vjerujemo. Pruži, Gospodine, ruku svoju s visine i zatri hram, neka znadu svi narodi, da nema drugoga Boga do Tebe.« — Nastade strašna grmljavina, potresu se temelji gradu i razvali se hram Herkulov, da mu je gotovo traga nestalo. Na viku poganskih svećenika posla Beronije u hram krvnike i oni odsieku glave sv. mučenicima i mač im rinu u prsa.

Za Kristovo ime umrli su i drugi, koji su bili u tamnici: Feliks, Largo i Dionizije. Bilo je to 16. ožujka. U noći su došli ljudi od Crkve, dali stražarima dragocjenih darova kao mito, uzeli tjelesa mučenika i pokopali ih dostojno iza gradskih zidova.

*

Bog hoće, da se svi ljudi spase, i zato daje svima dovoljno milosti, ali čovjek imajući slobodnu volju može se milosti Božjoj suprotiti i tako otvrdnuti u griehu. Dragi čitaoče, kakovo je tvoje srdce? Je li sposobno primiti sjeme rieči Božje i osjetiti milosni dah Duha Svetoga? Ako danas čuješ njegov glas, nemoj, da otvrdne srdce tvoje!

SVETI JOSIP ARIMATEJSKI

Sva četiri evanđelista govore o njemu, doduše s malo rieči, ali, koje mnogo znače. Ne možemo ni mi prešutjeti spomen ovoga svetca, premda ne znamo mnogo o njegovu životu.

Josip je bio rodom iz Arimateje, mjesta, koje je na putu između Jerusolima i grada Jope. Sada je na onom mjestu selo Ramleh. Josip je bio čovjek bogat, ali dobar i pravedan te ugledan viećnik, koji nije pristao na savjet onih, što su Isusa odsudili na smrt. Josip je čekao kraljevstvo Božje i bio potajni učenik Isusov, te je, kao i Nikodem, dolazio samo noću k Isusu. Po smrti Isusovoj Josip se ohrabrio i počeo javno raditi za Krista. Po svoj prilici je prisustvovao smrti Isusovoj na Kalvariji, i kad je vidio čudesa, što su se tada zbila, uvjerio se, da je Isus Sin Božji. Otišao je k Pilatu i zatražio mrtvo tielo Kristovo. Pilat se začudio, da je već umro i dozvavši satnika pitao ga je li Isus već umro. Kad mu je satnik potvrdio, dade tielo Josipu. Ovaj kupi platna, ode na Kalvariju i skine s križa tielo Isusovo. Uto je došao i Nikodem i donio pomiešane smirne i aloja oko sto litara. Njih dvojica uzeše tielo, obaviše ga platnom, pomazaše mirisima, kao što je bio običaj Židovima ukopavati, staviše ga u novi grob, koji je Josip ondje u vrtu za sebe bio izsjekao u kamenu, i u koji još nitko nije bio položen. Tu su dakle položili Isusa i navalili veliki kamen na grob, pa otišli. Ovo kazuju sv. evanđelisti o Josipu Arimatejcu.

Neki Petar de Natalibus pripovieda, da je Josip poslije uzašašća Isusova bio uviek s učenicima Isusovim, i da je umro u dubokoj starosti. Jednom su ga zgodom uhvatili Židovi, ali ga je anđeo izbavio. Drugi opet kažu, da je Josip kasnije otišao u Španjolsku, a zatim u Englezku, gdje da je utemeljio jedan samostan.

Međutim već ovo, što nam pripovieda Sv. Pismo, dovoljno je, da pobožnim i iskrenim srdcem poštujemo Josipa iz Arimateje.

*

Pogreb mrtvaca broji se u kršćanskoj nauci među tjelesna djela milosrđa. Već u Starom Zavjetu pobožni je Tobija s velikim pogibeljima pokapao mrtve. No zato

je anđeo Rafael prinosio njegove molitve Gospodinu, kad se Tobija molio sa suzama i ukopavao mrtve ostavljajući svoj objed, da sakrije mrtve danju u kući svojoj.

Kršćani su se oduviek brinuli, da tjelesa vjernih mrtvih budu dostojno sahranjena. Sv. Pavao uči, da su tjelesa vjernih udovi Krista i hram Duha Svetoga, da su dionici svih blagodati i milosti, koje Bog daje ljudima. Došavši na sviet tielo se kršćanina na sv. krstu posvećuje i pomazuje sv. uljem. Ono nosi gotovo na svim udovima znak sv. križa, kroza nj ide pečat Duha Svetoga na dušu, i kroz tielo dobiva duša anđeosku hranu, Kristovo tielo. Sv. Augustin kaže, da je naše tielo oruđe, koje Duh Sv. upotrebljava za sva dobra djela. A znamo također, da će mrtvi ustati nerazpadljivi i mi ćemo se preobraziti. Jer ovo razpadljivo tielo treba da se obuče u nerazpadljivost, a smrtno da se obuče u bezsmrtnost. Ova slava, koja će pripasti uzkrslim tjelesima, daje pravi smisao kršćanskom pogrebu i svim pogrebnim svetčanostima.

To je bio ujedno razlog, da su kršćani u najstarije doba svaki mjesec prilagali malene priloge za prehranjivanje i ukopavanje siromaha.

Godine 1861. se kod nas u Zagrebu stvorilo družtvo sv. Josipa Arimatejskog, koje bi se imalo brinuti za pogreb siromaha. Članovi toga družtva davali su mjesečni prinos od 10 novčića u tu svrhu. Ali, nažalost, već za nekoliko godina to se družtvo razpalo, a pogreb siromaha preuzela je opet gradska obćina.

Ako imaš zgode, idi rado na sprovod i prati tielo pokojnoga svoga bližnjega do groba, moli se Bogu za pokoj duše njegove i vazda se sjećaj one: Danas tebi, sutra meni.

*

Bože, koji ljubiš ljudsko spasenje, molimo Te, da dopustiš našoj braći, prijateljima i dobročiniteljima, koji su otišli s ovoga svieta, da po zagovoru Blažene Djevice Marije i Tvojih svetaca uniđu u vječno blaženstvo. Amen.

SVETI ĆIRIL JERUSALEMSKI

Sv. Ćiril, sin bogoljubnih roditelja, bio je oko godine 348. svećenik jerusalemske crkve. Njegov biskup Maksim povjerio mu navješćivanje rieči Božje i poučavanje onih, koji su se pripravljali za sv. krštenje. Kad je godine 349. umro biskup Maksim, bude izabran na njegovo mjesto Ćiril. Kao biskup hrabro je i revno branio čistu apostolsku nauku i svom se snagom opirao Arijevu krivovjerju. Arijevci su gledali da naškode sv. biskupu i oklevetali ga, da je razprodao sveto posuđe i crkveno blago. To je bila istina, ali je biskup to učinio, da siromašnima za vrieme strašne gladi kupi hljeba i tako ih spasi od grozne smrti!

Za Ćirilova biskupovanja dogodi se u Jerusalemu jedno od najvećih čudesa u potvrdu istinitosti kršćanske vjere. Kad je godine 361. umro car Konstancije, zavlada državom Julijan, prozvan Odmetnik, jer se odmetnuo od kršćanstva i prešao k poganstvu. Julijan je znao, da ne će kršćanstva zatrti silom i stoga je pokušao vjeru raztvoriti duhovnim otrovom: zabranio je kršćanske škole, podupirao krivovjerce i promicao stvar židovsku.

Isus je rekao o židovskom hramu u Jerusalemu, da ne će ondje ostati ni kamen na kamenu, koji se ne bi razmetnuo. Car Julijan je htio to proročanstvo utjerati u laž. On dozvoli Židovima, da iznova grade hram, i da žive po svojem zakonu, dapače dade silu novaca iz carske blagajne, pribavi radnu snagu i poduzetnike. Mnoge su bogate Židovke nesamo darovale svu svoju zlatninu i nakite, nego su i same nosile građu. Drugi su opet iz obiesti načinili srebrne košare i lopate, kojima će raditi kod građenja. Kršćanima su se rugali i prietili im pokoljem, kao da je već sav sviet njihov. I pogani su pomagali Židove iz mržnje na kršćansku vjeru, koju su mislili gradnjom hrama utjerati u laž.

Sv. Ćiril je tvrdo vjerovao u rieč Kristovu i bio siguran, da Židovi ne će unatoč svih priprema ni kamena na kamen postaviti.

Da se uzmogne djelo iz temelja izvesti, Židovi su najprije odstranili ostatke starih zidova i tako nehotice

pomogli, da se doslovce izpunila rieč Kristova: »Ni kamen ne će ostati na kamenu!« — Po tom izkopaju zemlju, da polože nove temelje. No, što je danju nebrojeno ljudstvo načinilo, to se noću sve opet porušilo! Ali se Židovi nisu uplašili. Počeli su iznova posao, pa kad je već toliko bio dotjeran, da bi se imao kao sutradan položiti temelj, nastane strašan potres. Građa se razleti i gotovo sve zgrade blizu gradilišta se sruše. Poruši se i jedan triem i pokopa pod ruševinama množtvo ljudi.

Ali Židovi nisu popuštali. Počeli su iznova. U to buknu oganj iz zemlje, obuhvati radnike, sažeže mnoge od njih, a drugi jedva utekoše. Mnogi Židovi pobjegnu u obližnju crkvu, da se spasu od ognja. Ali i tamo plane vatra, gdjekoje ubije, a drugima oprži ude. U zgradi, gdje se čuvalo oruđe, također provali oganj poput nekih gruda i ubije mnoge. Napokon izgubiše volju i Židovi i car Julijan. Napuste posao i sve ostade u razvalinama. Židovski hram nije sagrađen do dana današnjega i ne će biti ni do kraja svieta. Zaista, nebo i zemlja proći će, ali rieč Božja ne će proći.

Bogoljubni i revni biskup Ćiril mnogo je stradao od svojih protivnika. Od trideset pet godina, što je biskupovao, samo je 19 godina proboravio u Jerusalemu. Sve ostalo vrieme, tjeran od neprijatelja, proveo je u tuđini. Sasvim tim liepo je cvala za njegova vremena jerusalemska crkva.

*

Isus je prorekao, da će se jerusalemski hram razoriti, te ne će ostati kamen na kamenu. Tako se i dogodilo. No Isus je prorekao, da će doći u oblacima sa velikom silom i slavom na koncu svieta suditi žive i mrtve. Pa kao što se izpunilo ono proročtvo, tako će se izvršiti i ovo.

SVETI JOSIP

Josip je bio od koljena Davidova. Josipov otac bio je Jakov, o kojemu ništa ne znamo. Nakon mnogo stoljeća potamnio je sjaj roda Davidova. Njegovi potomci dođoše u zaborav i tako osiromašiše, da su bili prinuđeni svojim rukama zasluživati kruh. O sv. Josipu kaže Sv. Pismo, da je bio tesar. Gdje se on rodio, ne znamo sigurno, no po svoj prilici u Nazaretu, galilejskom gradu, gdje je i živio. Malo što znamo o životu Josipovu sve do zaruka s Djevicom Marijom, ali da je vazda vršio zakon Gospodnji i upravo sveto živio vidimo odatle, što ga sv. evanđelje naziva pravednim mužem, tj. čovjekom, koji ima sve kreposti u punoj mjeri.

Kad je Josip vidio, da je Blažena Djevica Marija začela po Duhu Svetom, ne znajući, što da čini, namisli je tajno pustiti. No u snu mu se javi anđeo i reče: »Josipe sine Davidov, nemoj se bojati uzeti Mariju ženu svoju, jer ono, što se u njoj zače, od Duha je Svetoga, pa će roditi Sina i nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti narod svoj od grieha njihovih.« Sv. Josip učini tako.

U ono vrieme izišla je zapovied od cara Augusta, da se izvrši popis svega stanovničtva u rimskom carstvu. Josip je s Djevicom Marijom otišao iz Nazareta u Betlehem, grad Davidov, da se ondje upiše. Ondje je došlo vrieme, da ona rodi. I rodi Djevica Marija Sina svoga prvienca. Onu noć su pastiri čuvali, kao obično, svoja stada. I gle, anđeo Gospodnji stade među njih, a oni se vrlo prepadoše. Anđeo im reče: »Ne bojte se, jer gle, javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu, jer vam se danas rodi Spasitelj, koji je Krist Gospodin, u gradu Davidovu.« I došli su pastiri u Betlehem, i našli Mariju i Josipa i diete, gdje leži u jaslama. U Betlehemu je doživio i tu radost, da je vidio, kako su Isusu došli u pohode mudraci od Iztoka. Kad se navršilo 40 dana očišćavanja Marijina, donieli su Josip i Marija Isusa u Jerusalem, da ga prikažu Gospodinu, i tu su se čudili, kakve je velike stvari kazivao starac Simeon za diete. Došla je i proročica Ana, i govorila za Isusa svima, koji su čekali spasenje Izraela. Dolaze potom težki časovi

u životu Josipovu. Anđeo mu se javlja u snu i kazuje: »Ustani, uzmi diete i mater njegovu, pa bježi u Egipat, jer Herod hoće, da ga pogubi.« Josip uzima diete i mater njegovu noću, i odlazi na daleki put. Po smrti Herodovoj vraća ga anđeo u zemlju Izraelsku. Tu se Josip smjesti u gradu Nazaretu. Kad bude Isusu 12 godina, doživljava Josip opet novu i težku bol: tri dana traži uzalud Isusa, dok ga napokon ne nađe u hramu, gdje sjedi među učiteljima, i sluša ih, i pita ih. Mati njegova mu reče: »Sinko, što si nam učinio, evo mi smo te žalostni tražili.« Nisu razumjeli, što im je rekao, i vratili se s njime u Nazaret.

Ne zna se do kada je sv. Josip živio. Vjerojatno je, da je već umro, kad je Isus počeo javno naučavati. Svakako nije više živio, kad je Isus umirao na križu, i prema tomu su pri smrti sv. Josipa bili prisutni Isus i Marija. Kolika je to bila utjeha, sreća i milost! I zato kršćani sv. Josipa s pravom poštuju i prizivaju kao branitelja umirućih. Blagdan sv. Josipa je zapoviedani.

No sv. Josip nije samo zagovornik umirućih, nego je i jaki zaštitnik živih. Na ovome svietu slušao ga je sam Sin Božji; koja bi dakle molba sv. Josipa mogla ostati neuslišana? Godine 1870. stavio je papa Pio IX. cielu katoličku Crkvu pod obranu sv. Josipa. Zaštita sv. Josipa posebno se slavi u sriedu iza druge nedjelje po Uzkrsu.

*

O, sv. Josipe, budi nam jaki zaštitnik i čuvar u svakoj pogibelji duše i tiela!

SVETI KUTBERTO

Ovaj Božji izabranik naziva se čudotvorcem Velike Britanije radi silnih čudesa, koja je Bog tvorio preko njega.

Kutberto se rodio oko god. 635. u Škotskoj, blizu samostana Melrosa. Dok je bio dječak, pasao je po brdima otčeva stada, a kasnije, vidjevši bogoljubni život redovnika u Melrosu, stupio je u samostan i počeo revno služiti Bogu. U samostanu Riponu mu bude povjereno dočekivanje i dvorba stranaca. Tu je službu vršio s najvećom ljubavlju sebi i drugima na spasenje. Tolika je bila njegova ljubav prema strancima, da je jednom bio dostojan primiti i samog Anđela Gospodnjega kao gosta.

Kad je u Melrosu umro poglavar, bude onamo poslan Kutberto. Došavši tako natrag u svoj zavičaj nije mu bilo dosta, da redovnicima prednjači riečju i djelom, nego je nastojao u okolici među pukom izkorieniti praznovjerje i razširiti čisti nauk Isusov. Zapušteni narod toliko je čeznuo za riečju Božjom, da je odasvud grnuo, i kao gladan slušao propoviedi, gdjegod bi se Kutberto pojavio. On je najradije išao u daleke gore, gdje su ljudi, nemajući svećenika ni učitelja, bili u podpunom neznanju, pa ih je razgovjetnim i divnim propoviedanjem upoznao s Bogom i Božjim istinama.

Obilazeći tako, kao apostol, sela, da sije rieč Božju, dođe jednom u kuću neke pobožne žene, za koju je znao, da vrši dobra djela, i koja ga je od mladosti hranila tako, da mu je bila kao majka. I dok je kod nje boravio, bukne požar u selu, a duvao je i vjetar, te se bilo bojati, izgorjet će cielo selo. Žena dotrči kući, i zamoli Kutberta neka se pomoli Gospodinu Bogu, da joj ne izgori kuća i s njom cielo selo. Sv. Kutberto reče: »Ne boj se, majko, ne će tebi ni tvojima ovaj biesan požar nauditi.« I iziđe, te pred vratima pade ničice na zemlju. Dok se on tako molio, dune protivan vjetar i spasi kuću staričinu i druge od požara.

Tako je Kutberto radio kroz više godina i prosvjetljivao narod naukom Isusovom. Napokon ode na malen i pust otočić, da u samoći, družeći se samo s Bogom, dovrši svoj život. Tu načini kolibicu i posija ječma, da bude imao od čega živjeti. No kad je ječam dozrievao, dolazile su ptice, te ga pomalo izjedale. Kutberto im

reče: »Što dirate u usjeve, kojih niste sijale? Zar vi to većma trebate nego ja? Ako ste od Boga dobile dopuštenje dobro, ako li ne, otiđite i ne dirajte u tuđe.« I odlete ptice i više nisu navaljivale na ječam.

Nije prošlo mnogo vremena i Kutberto bude izabran biskupom lindisfarinskim. Mnogo se otimao toj časti dok se napokon ne skloni na želju kralja i svih drugih primiti biskupsku službu. Sv. biskupski red ukrasio je Kutberto krepostnim djelima. Povjereni narod je štitio molitvama i koristnim opomenama. Sâm je vršio ono, čemu je druge učio. Branio je siromahe, tješio žalostne i malodušne i privodio putu pokore one, koji nisu marili za Boga. Kao biskup živio je skromno.

Samo je dvie godine Kutberto upravljao svojom biskupijom, a onda, osjetivši, da mu se približava kraj života, odreče se biskupije i vrati se u svoju samoću na otok Farne, da se uzmogne dostojno pripraviti na put u vječnost. Za dva mjeseca razboli se u samoći i blaženo premine 20. ožujka god. 687. 400. godine nakon njegove smrti našlo se njegovo tielo još čitavo i dobro uzčuvano. Kad je opet nakon drugih 300 godina kralj Henrik VIII. spaljivao svetačka tjelesa, našli su tielo sv. Kutberta čitavo!

*

U životu sv. Kutberta i mnogih drugih svetaca čitamo, kako su po milosti Božjoj činili mnoga čudesa i upravo vladali prirodom i njezinim silama. I doista, da je čovjek ostao bez grieha, bio bi vazda pravi gospodar zemlji i svim stvorenjima na zemlji. Ali ovako, dok živimo u griehu uviek se imamo boriti s prirodom. A ipak je Bog stvorio čovjeka za podpuna gospodara na zemlji i svemu što je na njoj. Zemlja je nekoć rodila dobro i obilato, a zvjerad je bila krotka i poslušna! Samo je grieh donio toliko zla na sviet i samo prava krepost i velika ljubav k Bogu može, da to zlo ublaži. Hoćeš li, dakle, uztrajati u griehu ili se još danas odlučiti na život s Bogom?

SVETI BENEDIKT

Sv. Benedikt se rodio god. 480. u Nursiji, kraj Rima, od bogatih i uglednih roditelja. Poslan na nauke u Rim vidio je, kako je mladež u Rimu pokvarena, i odlučio ostaviti sviet, te otići u samoću. Bilo mu je istom 14 godina, kad je pobjegao iz Rima. Neki redovnik Roman našavši ga dade mu redovničko odielo i odvede ga u goru do velike špilje. Tu Benedikt probopravi tri godine moleći se Bogu i razmišljajući vjerske istine. Poslije tri godine našli su ga pastiri, i sada je počeo dolaziti k njemu sviet, da ga vidi i čuje.

Premda je Benedikt ostavio sviet i njegove naslade, nije mu ipak bilo živjeti bez borbe. Tjelesne požude, razpaljivane zlim duhom, uznemirivale su ga, pa kad ih jednom nije mogao ugasiti ni postom, ni bdienjem, ni molitvom, bacio se napola gol u trnje i koprive, i dotle se u njima valjao, dok se u okrvavljenu tielu nije utrnuo žar grješne želje. Ova pobjeda tako je pokorila tielo duhu, da odonda nije više osjećao tih napasti.

Kad se glas o Benediktovoj svetosti sve više raznosio, zamole ga neki redovnici, da im bude poglavarom. On se tomu dugo otimao, ali je napokon pristao na njihove prošnje. Brzo je međutim opazio, da ima posla s ljudima, koji bi htjeli biti redovnici samo imenom, a ne i životom. Zato se vrati u Subijako.

Ondje se naskoro oko sv. Benedikta sakupilo mnogo učenika. On sagradi 12 samostana i u svaki metne po 12 redovnika s jednim poglavarom. Sve je više svieta grnulo k njemu, da pod njegovom upravom sebe posvete Bogu. Roditelji su svoju djecu slali Benediktu na odgoj i pouku. Gledajući sotona, kako Benedikt sve više širi kraljevstvo Kristovo, nađe sebi oruđe, nevaljala svećenika, koji je odvraćao narod od Benedikta i nastojao učenike njegove zavesti sa staze krepostna života. Sv. Benedikt je neko vrieme strpljivo podnosio toga nesretnika, a onda, najviše iz straha za svoje učenike, ode na brdo Montekasino. Tu je našao prastari poganski hram, gdje su gorštaci prinosili žrtve. Benedikt ih obrati

k vjeri Isusovoj, poruši poganski žrtvenik i sagradi ondje dvie kapelice, jednu na čast sv. Ivanu, a drugu na čast sv. Martinu.

To je početak slavnoga samostana montekasinskoga. Tu je Benedikt napisao glasovita pravila za svoje redovnike benediktince. Ova su pravila primili gotovo svi redovi Zapada, i tako je sv. Benedikt postao patrijarhom zapadnih redovnika, kao što je sv. Bazilije patrijarha iztočnih monaha.

Kako je Benedikt sve više napredovao u milosti Božjoj, primio je od Boga dar, da tvori čudesa, i da zna tajne sadašnjih i budućih vremena. Pogled mu je dopirao u dubinu srdaca i razabirao je potajne misli i osjećaje ljudskih duša. Gotskome kralju Totilji je prorekao, da će zauzeti Rim, preploviti more, devet godina kraljevati, a desete umrieti. Tako je i bilo.

Pod konac svoga života pošalje Benedikt Placida sa više drugova u Siciliju, a Maura u današnju Francuzku. Šest dana prije svoje smrti dade otvoriti grob, u kojem je sv. Skolastika, njegova sestra, bila već sahranjena. Obuze ga groznica i šesti dan odnesoše ga u crkvu, gdje primi sv. sakramente i, poduprt od učenika, razkriljenih ruku u molitvi izdahne dne 21. ožujka god. 543.

Redovnički red benediktinaca pretekao je gotovo sve druge redove na Zapadu svojom starinom i koristnim radom. Benediktinci su obraćali divljake k vjeri Isusovoj, bavili se znanošću i umjetnošću, prepisivali stare rukopise i tako sačuvali grčku i latinsku književnost od podpune propasti. Odgajali su mladež, krčili šume, izsušivali močvare, divlje krajeve pretvarali u pitome, a iz njihova reda izlazili su mnogi svetci, pape, biskupi i slavni učenjaci. Gledaj u životu sv. Benedikta, što može učiniti svetost, krepost, rad za Boga i za bližnjega, pa nastoj, da ga u tom sliediš.

BLAŽENI NIKOLA ŠVICARSKI

Nikola se rodio 21. ožujka 1417. u Švicarskoj. Već za djetinjstva pokazivao je mirnu i blagu ćud. Što bi od roditelja čuo dobro i koristno, to bi pomnjivo čuvao u svome srdcu i pameti. U mladenačkoj dobi bio je čedan, krotak i pobožan. Još djetetom odkidao bi sebi od jela, a poslije bi postio svake sedmice po nekoliko dana. Ipak je Nikola ostao na običnom putu života. Oženio se čestitom djevojkom Dorotejom i bavio se ratarstvom i stočarstvom. Sa ženom je živio u najljepšoj slozi i ljubavi. Desetero zdrave dječice, 5 sinova i 5 kćeri, bilo je plod njegove svete ženitbene veze.

I kao vojnik bio je Nikola na mjestu. U ratu je bio hrabar, ali pošten čovjek. Svagda je gledao, da se nadvladanim neprijateljima oprosti, kuće i polja njihova, da se poštede, udovice i sirotčad poginulih da se obskrbe, i uobće, da se ratne strahote što više ublaže.

Postavši kasnije u svome kraju Unterwaldenu viećnikom i sudcem vršio je svoju službu tako savjesno i pravedno, te je mogao reći, da nije nikad s pomoću Božjom skrenuo s puta pravednosti.

Sve je Nikolu štovalo, žena ga i djeca ljubila, kuća mu bila puna Božjega blagoslova, liep mu bio i sretan život, ali nešto ga ipak neprestano vuklo u samoću i nagonilo, da se odreče svega...

Pedeset godina mu je bilo, kad je ostavio ženu, koja je tada imala 33 godine, djecu, od koje je mezimčetu bilo tek trinaest nedjelja, i kuću, te bos i gologlav, bez novaca i bez torbe, s batinom u ruci otišao u dalek sviet, da sasvim nepoznat služi Bogu i umre. Ipak se Nikola vratio u svoj zavičaj i proživio cielih dvadeset godina u blizini svoga doma, i to bez svake hrane zemaljske. Smršavio je do kosti i kože, ali duh mu je bio posve zdrav i duševne sile jake.

Glas o čudnu čovjeku pronio se brzo po švicarskim gorama i dolinama; sviet je grnuo, da ga vidi. Poslije je utemeljio od darova, što su mu davali prolaznici, kod svoje kapelice kapelaniju i ondje slušao sv. misu i barem svaki mjesec jedanput primao sv. pričest.

Najviše se čudili, kako može živjeti bez ikakve hrane. Blaženi Nikola bio je više puta izvan sebe, kad se Bogu molio. Ipak mu zli duh, kao i mnogim drugim svetcima, nije dao mira. Podjarivao je u njemu malodušnost, nestrpljivost, pače ga i na tielu mučio. Ali svim tim zasjedama đavolskim odolio je blaženik pomoću Božjom i zagovorom presvete Djevice Marije, odabrane svoje Majke.

Premda je blaženi Nikola živio u samoći i bavio se jedino promatranjem vječnih istina, ipak je mislio i na potrebe svoga naroda i brinuo se, da Švicari budu složni i zadovoljni.

Nakon kratke, ali težke bolesti umro je blaženi Nikola 21. ožujka 1487. Kod smrti su mu bili nazočni njegova žena Doroteja, djeca i dva svećenika. Spomen mu se obično slavi na 22. dan ožujka.

*

Isus je rekao: »Ja sam hljeb živi, koji sam s neba sišao. Tko jede od ovoga hljeba, živjet će u vieke.« Tielom Isusovim hranimo se u sv. pričesti. Primajući dostojno sv. pričest ujedinjujemo se s Kristom, a preko njega s Otcem i Duhom Svetim. Dostojna pričest uzdržala je i tielo blaženoga Nikole živo i zdravo. Koliko je istom snage davala njegovoj duši? Čezneš li i ti, dragi kršćanine, za tim nebeskim hljebom? Primaš li ga čistim srdcem? Ne zaboravi rieči sv. apostola Pavla: »Tko jede hljeb Gospodnji nedostojno, kriv će biti tielu i krvi Gospodnjoj.« Primajući sv. pričest stavljamo u svoje tielo klicu bezsmrtnosti i naše će tielo na dan suda slavno uzkrsnuti od mrtvih.

*

Bože, koji si blaženomu Nikoli pokazao svjetlost svoje milosti zato, što je stupao putem svih kreposti, dopusti i nama, da bude našim zagovornikom na nebu. Amen.

SVETI LIBERAT I DRUGOVI

Godine 484. 23. ožujka umrli su u Africi mučeničkom smrću sv. Liberat, njegova žena i dvoje djece i još jedan dječak. Biskup Viktor, koji je bio očevidac toga događaja, i sâm mnogo pretrpio za vjeru, pripovieda ovo:

Vidjeli smo na svoje oči, kako su u Kartagi plemenitim roditeljima oteli sina, koji je bio dječak od sedam po prilici godina. Majka je razčupane kose trčala za otimačima, a diete je vikalo: kršćanin sam, kršćanin sam! Otimači mu začepe usta i tako se diete zaduši. Slično se dogodilo i sinovima poštovanoga liečnika Liberata. Kralj Hunerik zapovjedi, da se Liberat sa ženom i djecom iztjera i djeca, da se odvoje od roditelja. Kad je Liberatu bilo da proplače, reče mu žena: »Zar da zbog djece izgubiš dušu? Misli, da se ni rodila nisu, pa će se i za njih pobrinuti Krist. Ne vidiš li gdje viču i govore: ‚kršćani smo'!« — Vandali, ljuti krivovjerni arijevci, zatvore nju i muža u tamnicu, ali tako, da nisu mogli jedno drugoga vidjeti. Onda kažu ženi: »Umekšaj napokon tvrdo srdce, tvoj muž se pokorio kraljevoj zapoviedi i postao naš kršćanin (arijevac).« Izvedena iz tamnice nađe muža, gdje stoji pred sudom, pa držeći za istinu, što su izmislili neprijatelji, reče: »Nevriedniče, zašto si htio za časak da se podičiš, a za vieke da propadneš?« I navali na nj, a muž joj odgovori: »Što te je snašlo ženo? Ja u ime Kristovo ostajem katolik, niti ću ikad izgubiti, što držim.« Tada krivovjerci nisu mogli više sakrivati svoje laži i prevare.

Kasniji pisci pripoviedaju, da je Liberat zajedno sa ženom i svoja dva sinčića podnio mučeničku smrt. Liberat i žena bili su ubijeni, a djeca potopljena.

*

Iz poviesti mučenika, koje danas slavimo, liepo možemo razabrati kolika je razlika među tjelesnom, zemaljskom, i duhovnom, nebeskom ljubavlju.

Možda si već kada mislio na to, što će biti, ako n. pr. majka i sin budu na sudnji dan razstavljeni: majka bude

spašena, a sin za vieke proklet! Ne će li biti oboje nesretno? Ne će li prokletstvo sina za majku biti tolika nesreća, te se ona ni na nebu ne će moći radovati?

Na sve ovo možeš sebi liepo odgovoriti iz životopisa današnjega svečara. Nema sumnje, da je žena sv. Liberata ljubila svoga muža i djecu, ali kad se radilo o vjeri, o Bogu, ona mirno predaje svoju djecu krvnicima i upravo kori muža, što je htio plakati. I kad joj se činilo, da joj se muž odmetnuo od vjere, ona se ljutila i odvraćala od njega. Što više u nama vlada nebeska ljubav, koju u srdcima našima razlieva Duh Sveti, to brže nestaje tjelesne ljubavi, ne kao da ne bi ljubili svojih rođaka i prijatelja kao i prije, nego ih ljubimo ponajvećma u Bogu i radi Boga, a skoro ništa iz prirodne sklonosti k bližnjemu. Ako se stoga rođaci i prijatelji odmetnu od Boga, nestaje u srdcu pravoga kršćanina ljubavi prema njima, osim one ljubavi, koju treba da imamo prema svakom čovjeku, pa i grješniku. Zato će kršćanin bez svake boli moći gledati, kako su odieljeni od njega oni, koji nisu s njime združeni u Bogu, dapače su Božji protivnici i mrzitelji onoga Boga, kojega kršćanin nadasve ljubi.

Ako ti je dakle rodbina mila i draga, i imaš želju, da se od njih ne razstaviš na drugom svietu, onda revno nastoj oko njihova duševna spasenja. No bude li sav tvoj trud uzaludan, znaj, da će ti sam Bog izbrisati u srdcu ljubav, koja se temelji na rodbinskoj vezi.

*

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom sv. mučenika svojih Liberata i njegovih drugova razveseljuješ, dopusti milostivo, da mi, koji se radujemo njegovim zaslugama ujedno se razplamtimo njihovim primjerom. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

SVETA KATARINA ŠVEDSKA

Svetica, koju danas častimo, rodila se god. 1330. u Švedskoj. Njezina majka je sv. Brigita, koju slavimo 8. listopada.

Već s majčinim mliekom zadojila se Katarina pravom Božjom ljubavi i bila od samoga djetinjstva neobično krepostna i pobožna. Postavši djevojkom udala se za mlada plemića Edgarda. Njih dvoje provodilo je u tom braku zaista pravi nebeski život: natjecali se u molitvi, strpljivosti i svakom dobrom djelu, i živjeli u ženitbenom staležu savršeno čisti, a ipak provodili dane u najljepšoj slozi i ljubavi!

Kad joj je majka kao udovica otišla u Rim, stala je i Katarina toliko čeznuti za Rimom, da se umalo ne razboli, i muž joj dopusti, da ide za majkom.

Kad je Katarina došla u Rim, njezina je majka bila već u Bolonji. Pođe dakle za njom, i obje se vrate u Rim. Međutim Katarina dobije glas, da joj je muž umro, pa odluči ostati uz majku. Tada joj je bilo tek 18 godina. Mnogi su velikaši prosili njenu ruku no ona ih je odbila želeći, da se ne vjenča više ni s kojim smrtnim čovjekom. Katarina je tako uredila vrieme, da joj ni jedan čas nije minuo uzalud.

Prije smrti željela je Katarinina majka Brigita pohoditi Kristov grob i druga znamenita mjesta u Palestini. Majku je pratila Katarina. No u Jerusalemu se sv. Brigita razboli i naskoro umre u Rimu. Katarina se vrati u Švedsku i nastani u samostanu, koji je utemeljila njezina majka. Tu je Katarina postala uzorom svima u poniznosti, strpljivosti i svakoj drugoj kreposti.

Međutim su se događala mnoga čudesa na Brigitinom grobu, pa je narod želio, da ona bude proglašena sveticom. Kralj i velikaši pošalju u Rim Katarinu, da kod Sv. Stolice nastoji, neka bi se izpunila narodna želja.

Iz Rima se vratila opet u samostan Vatstenski. Po povratku brzo osjeti, da su joj tjelesne sile malaksale, i da joj je blizu smrtni čas. Pomnjivo izpita svoju savjest,

i potom lijući gorke suze izpovjedi sve griehe svoga života. Željela je još jednom primiti Spasitelja u sv. pričesti, no, zbog slaba želudca, nije se mogla izpuniti njena vruća želja, nego su joj na prošnju donieli u sobicu Presveti Oltarski Sakramenat, da mu se još jedamput pobožno pokloni. Pri tom svetom činu blaženo preminu u Gospodinu god. 1381., uoči Blagoviesti. Na njezinu grobu i na njezin spomen udielio je svietu mnoge milosti onaj, koji je slavan i divan u svojim svetcima.

*

Dvie su stvari vrlo važne u životu kršćanina: izpitivanje savjesti i obćenita ili velika izpovjed.

Što se prve tiče savjetujem ti, da — ako je ikako moguće — svakog dana barem kroz nekoliko časaka izpituješ svoju savjest nisi li se ogriešio o koju Božju ili crkvenu zapovied. U svakom dobrom molitveniku naći ćeš obrazce za izpitivanje savjesti, pa ćeš na taj način brzo uvidjeti, što ne valja u tvome životu, a Gospodin će ti dati milost, da kreneš sa stramputice na pravi put.

Druga vrlo važna stvar jest velika izpovied, tj. izpovied, koja obuhvaća ili sav tvoj život ili jedan veći dio tvoga života. Može biti, da nisi u djetinjstvu bio dosta poučen o izpoviedi, možda se nisi pravo pokajao ni čvrsto odlučio, da se popraviš. Možda si zašutio koji težak grieh, ili učinio kakovu drugu pogrješku u izpoviedi. Ako dakle nađeš, da ti je velika izpovied doista potrebna, onda je ne odgađaj, nego što prije obavi, jer ne znaš ne ćeš li možda po nesreći umrieti bez izpoviedi. Međutim oni, koji se uviek iskreno izpoviedaju, ne trebaju se bojati za svoju prošlost, pa često ponavljati veliku izpovied. Ako se odlučiš za obćenitu izpovied, gledaj, da se dobro pripraviš, i da je izvršiš u zgodno vrieme, dakle ne baš samo onda, kada je proštenje ili korizmena izpovied za svu župu. Može to biti i u drugo vrieme. Napokon, svaki dan se pokaj za svoje griehe i govori s pobožnim kraljem Ezekijom: »Promišljat ću sve godine svoje u gorčini duše svoje.« *O, sveta Katarino, moli za nas.*

BLAGOVIEST

Predobri Bog je odvieka odlučio, da svoga jedinorođenoga Sina pošalje na sviet, da se sviet spase po njemu. Kad se dakle navršilo vrieme, kao što kaže sv. apostol Pavao, posla Bog anđela Gabriela u grad galilejski po imenu Nazaret k Djevici zaručenoj mužu po imenu Josipu iz doma Davidova, a Djevici bijaše ime Marija. I ušavši anđeo k njoj reče: »Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama!« A ona čuvši ovo poplaši se od rieči njegove i pomisli, kakav bi ovo bio pozdrav. I reče joj anđeo: »Ne boj se Marijo, jer si našla milost kod Boga. Evo zatrudnjet ćeš i rodit ćeš sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i nazvat će se Sin Svevišnjega, i dat će mu Gospodin Bog priestô Davida otca njegova, i kraljevat će u domu Jakovljevu uviek, i kraljevstvu njegovu ne će biti kraja.« A Marija reče anđelu: »Kako će to biti, kad ja ne znam muža?« I odgovarajući reče joj anđeo: »Duh Sveti sači će na tebe i sila Svevišnjega osjenit će te; zato će se i ono sveto, što ćeš ti roditi, nazvati Sin Božji. I eto Elizabeta, rođakinja tvoja, zatrudnje sinom u starosti svojoj, i ovo je šesti mjesec njojzi, koju zovu nerodkinjom, jer u Boga nije ni jedna stvar nemoguća.« A Marija reče: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po rieči tvojoj.« I anđeo otide od nje.

*

Od onoga časa, kad je Gospodin preko anđela pozdravio Djevicu Mariju, nema stvora na svietu, koji bi bio više slavljen nego li ona. Njoj na čast mnogo se blagdana svake godine svetkuje, njoj na čast mnogo se prekrasnih crkvi gradilo i gradi, i u svakoj crkvi, gdje je više oltara, naći ćeš barem po jednu sliku Djevice i Majke. Njoj na čast pjevaju se litanije pri večernjicama, pjeva se njezina velepjesan: »Veliča duša moja Gospodina«, i kad god kršćanin katolik moli Otčenaš, obično nastavlja moliti i Zdravomariju. I kad ujutru, o podne i uvečer zvoni na pozdrav Gospi, milijuni katolika, širom čitavoga svieta, šapću dragu molitvu: Anđeo Gospodnji naviestio je Mariji, i ona začela po Duhu Svetom.

I pravo rade kršćani, kad ovako časte Presvetu Djevicu, jer ju je sam Bog proslavio onolikom čašću, kolikom nije niti jedno drugo stvorenje zemaljsko. On ju je pozdravio preko jednoga od najviših duhova, koji stoje pred priestoljem njegovim, preko arkanđela Gabriela. Pa ako je Marija onda bila dostojna ove visoke časti od Boga, i sada je dostojna, jer do svoje smrti nije nikad počinila ni najmanjega grieha. A kakav bi ti bio kršćanin, kad ne bi one častio, koju slavi sam Bog?

U deset zapoviedi Božjih prve tri nalažu nam dužnosti k Bogu, ostalih sedam dužnosti k bližnjemu, a prva od ovih je zapovied: Poštuj otca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. Gospodin Isus Krist je najpodpunije vršio sve zapoviedi Božje, pa i četvrtu. On je poštovao svoju majku svega svoga života, a poštuje je i sada, jer je uzašao na nebo sa svojim čovječim srdcem, i u njemu ponio sa sobom štovanje prema Majci. Sin Božji, dakle, poštuje svoju Majku Mariju, a može li njemu biti svejedno, da li je i ti poštuješ ili ne?

Znademo napokon, da je svaka ljudska svetost djelo Duha Svetoga. Duh Sveti je posvetitelj, On stanuje i živi u svakom pravednom čovjeku. Marija je bila najčišća, najsvetija i puna milosti; bila je najljepše djelo Duha Svetoga. I kao što je milo slikaru, kad mu hvališ liepu sliku, i kiparu, kad se diviš umjetnome liku, i graditelju, kada čudeći se gledaš divnu njegovu građevinu, tako je milo i Duhu Svetomu, kada izkazuješ štovanje duhovnom djelu njegovu. No Blagoviest nije više zapoviedani blagdan.

*

Bože, koji si htio, da Sin Tvoj uzme tielo od Blažene Djevice Marije, daj nama osjetiti sladki njezin zagovor. Amen.

SVETI KASTUL

Strašan je bio progon crkve Kristove za rimskih careva Dioklecijana i Maksimijana. Gotova smrt čekala je svakoga kršćanina, kojega bi pogani uhvatili, a ne bi se htio odreći vjere.

Da mogu što lakše hvatati kršćane, namjestili bi pogani po tržištima, uz zdence i mlinove likove lažnih bogova (idole), pa je bio dužan svatko idolu zapaliti tamjana, prije nego će štogod kupiti ili prodati, vode iz bunara zahvatiti ili žito u mlin dati. Znali su pogani, da kršćani to ne će učiniti, pa su se ovako nadali dobiti ih u svoje ruke.

Tada je upravljao rimskom Crkvom papa sv. Kajo. Po njegovu savjetu je neki Kromacije otvorio svoju palaču kršćanima za utočište, i tako ih svime obskrbio, da ni jedan nije bio prisiljen žrtvovati idolima. No doskora su za tu stvar doznali pogani, i Kromacije ode, tobože da se lieči od bolesti, u Kampanju u svoj zaselak, pa dopusti kršćanima, da i oni dođu onamo. U Rimu ostade samo malo kršćana, među njima Marko i Marcelian, đakoni, svećenik Tarkvilin i visoki vojnički častnik Sebastijan.

Ovo maleno stado Kristovo skloni se u stan vriedna kršćanina po imenu Kastula, koji je bio komornik u carskoj palači. Tu su kršćani, zajedno sa papom Kajem, dan i noć provodili u uzdasima, postu i molitvi i prosili Gospodina, da budu dostojni za ime njegovo stradati i pribrojiti se sv. mučenicima.

Kastul je slobodno izlazio i ulazio i hrabro propoviedao Gospodina i Spasitelja, te mnoge privodio k pravomu svietlu kršćanstva. Potom bi ih potajno doveo u svoju kuću, gdje bi ih Kajo krstio i pridružio ostaloj zajednici.

Preko Kastula i njegovih drugova Bog je tvorio mnoga čudesa: sliepi su progledali, bolestni ozdravljivali, a iz bjesomučnika izgonili se đavli.

Uto bude primljen u kršćansku zajednicu i neki Torkvat. Sv. Tiburcije, drug Kastulov, često je korio Torkvata, što se neprestano gosti i igra, uklanja postu i molitvi, i ne će, da bude prisutan kod noćnih molitava i pjesama. Torkvat se pretvarao, kao da sluša opomene

Tiburcijeve, ali je gledao, kako će ga lukavo odati nevjernicima. I zbilja, jednoga dana navale pogani i uhvate Tiburcija. Preko Torkvata je doznao napokon sam car Dioklecijan za Kastula i malu kršćansku zajednicu. Kršćani budu uhvaćeni, bačeni u tamnicu, različnim mukama mučeni. Napokon svi umru izpoviedajući ime Kristovo. Gradski načelnik Fabijan izvede preda se Kastula i navali na nj prietnjama, no mučenik se nimalo ne uplaši. Kad bezbožnik nije mogao riečima odvrnuti slugu Božjega od ljubavi Kristove, dade ga na grozne muke: bičevati i razpeti. Kad su ga dugo tukli, on je govorio: »Evo presladkoga časa, koji sam željno očekivao! Hvala ti, Gospodine Isuse, što si me učinio dostojna, da stradam za Tvoje ime!« Blaženi Kastul bude drugi i treći put preslušan, na muke udaren i težkim udarcima izprebijan, no ne slomi se u izpoviedanju vjere. Tada ga bace u jamu i zaspu pieskom. A njegova duša preseli se ka Kristu, da uživa vienac rajske slave.

*

U prekrasnu sliku Božjih izabranika ulazi danas pojava podloga Torkvata kao tamna sjena.

Već od prvih kršćanskih vremena bilo je takvih tipova kao Torkvat.

I danas ima ljudi, ne samo po gradovima i selima, koji se zavuku u crkvu, da slušaju propovjednika jedino s nakanom, da mu izvrnu rieči i izvrnute napišu u novinama, pa tako izlože ruglu ne samo propovjednika nego i rieč Božju. Ima ljudi, koji rieči Božjih službenika izvrću i onda ih krivo obtužuju kod viših poglavara, odakle nastaje velika smutnja i sramota u narodu. Ti ljudi niesu ništa bolji od onih, koji su stare kršćane prijavljivali poganima.

Doušnik, koje mu drago vrsti, oduran je svakome, dapače i onome, koji se njime služi. A ti, kršćanine, bježi od takvih zlotvora, ali po zapoviedi Isusovoj moli se za njih i radi vazda pošteno. Uzdaj se u Boga, bez čijega znanja ne padne ni vlas s čovječje glave. Reci često: U Boga se uzdam, ne bojim se, šta će mi učiniti čovjek.

*

Daj nam, Svemogući Bože, da se štovanjem blaženoga Kastula učvrstimo u ljubavi Tvojega imena. Amen.

SVETI RUPERTO

Sv. Ruperto se rodio oko god. 550. Bio je od roda franačkih kraljeva. Za franačkoga kralja Hildeberta postade biskupom u Bornsu. U ovom gradu bilo je tada još mnogo neznabožaca i krivovjernih arijevaca. Jedne i druge gledao je pobožni biskup revnim propoviedanjem i otčinskim opomenama dovesti u Kristov ovčinjak. Mnogi su se od njih zbilja obratili, no zato su ostali to više na nj zamrzili, dok ga napokon ružno izbijena nisu iztjerali iz grada. Premda je rieč Gospodnja: kad vas potjeraju iz jednoga grada, bježite u drugi, nije Ruperto ipak htio ostaviti svojih ovaca, dok Gospodin nije drukčije odredio.

U ono vrieme vladao je Bavarskom vojvoda Teodon. U zemlji je bio doduše mir i obilje svega, ali je puk bio surov. Nestalo je poštenja i svuda je vladala bezposlica i svađa. Teodon doznavši za Rupertovu svetost i učenost zamoli ga neka dođe u Bavarsku i pokaže im put spasonosne vjere.

S velikom pratnjom je Teodon pošao ususret sv. Rupertu i odveo ga u Regensburg, svoju priestolnicu. Ruperto svečano pokrsti najprije Teodona, a zatim njegove dvorjane, velikaše i mnoge građane. Pošavši niz Dunav propoviedao je evanđelje po svim gradovima i selima sve do Lorha, a zatim krene u salzburžke krajeve. Ruperto je svagdje neumorno propoviedao Krista, rušio idole (lažne bogove), gradio crkve, poučavao narod u zakonu Gospodnjem i krstio na tisuće ljudi. U Salzburgu je osnovao biskupiju, sagradio crkvu na čast prvaka apostolskoga sv. Petra i uz nju samostan za svećenike redovnike, koji će započeto djelo nastaviti. Vojvoda Teodon obilato je podpomagao nastojanje sv. biskupa i svima prednjačio kršćanskim životom.

Pred smrt dozva Teodon k sebi svoga sina Teodoberta i opomene ga, da bude postojan u kršćanskoj vjeri, i da je nastoji proširiti, a sv. Ruperta da sluša kao otca i u svemu, da ga podpomaže. Teodobert je poslušao svoga otca, i za njegove vladavine je nebrojeno množtvo svieta prigrlilo kršćansku vjeru. Ruperto dozove još svećenika iz svoga zavičaja, i obiđe s njima svu Teodobertovu državu, a zatim svakome od njih odredi po jedan kraj, u kojem će vršiti duhovničku službu.

Ruperto je imao nećakinju Breventrudu, koja se Bogu zavjetovala i u samostanu sveto živjela. Nju je pozvao, da vodi žensku mladež na put kršćanske prosvjete i kreposti. Kod Salzburga bude sagrađen ženski samostan za djevice Bogu posvećene. Stotine je godina prohujalo od vremena sv. Ruperta, ali oba samostana još i danas postoje i produžuju njegovo djelo. I za vremenitu sreću svoga naroda mnogo je učinio Ruperto: utemeljio je škole, sagradio puteve, popravio ceste i otvorio solne rudnike. Napokon se primakao kraj životu Rupertovu. Imajući nadu u Krista, preporučio je grad Salzburg i sav bavarski narod Svemogućem Bogu. Na Kristovo uzkrsnuće, dne 27. ožujka 623. godine odsluživši misu i okriepivši se Presvetim Kristovim Tielom utješio je braću ljubaznim riečima i predao Bogu svoju čistu dušu.

*

Veliko je dobro za čovječanstvo vjera i bezbrojni se plemeniti ljudi trude, da je razšire po svietu. Kršćanstvo nije samo zato neizrecivo dobro, što nas jasno i istinito uči o Bogu i volji Božjoj. Kršćanstvo donosi spasenje čovjeku. Nejako djetešce, premda ništa ne zna o Bogu, ako kršteno umre, dolazi u nebo. I nitko ne može sam svojim zaslugama postići nebo. To je djelo milosti Božje i, dakako, čovječje slobodne suradnje s tom milošću. Dakle samo po Kristu može se čovjek spasiti. Dobra djela, što ih tvori čovjek nekršćanin nisu ipak bezkoristna, jer ona pribavljaju čovjeku milost, da upozna svietlo prave vjere i tako se sigurno spase. Jao kršćaninu, koji bi poznavao evanđeoski zakon, a ne bi htio, da svoj život provodi po njemu! Takvome se brzo događa, da mu i sama vjera ugasne, i da posve ogrezne u bezvjerstvu.

Kršćanstvo nije samo neizrecivo dobro za naš duhovni život, nego i za ovaj zemaljski život.

*

Sveti Ruperto, budi nam jakim zaštitnikom i vodičem u ljubavi prema kršćanskoj vjeri.

SVETI IVAN KAPISTRAN

Sv. Ivan Kapistran se rodio godine 1386. u gradiću Kapistrano u južnoj Italiji. Svršivši Ivan pravne nauke na sveučilištu u Perugiji stupi u kraljevsku službu. U toj službi ne učini nikad nikomu krivice, ali opet ne pusti krivaca bez kazni. Ne htjede primati mita ni dara, a smjelo je svagda branio pravo, istinu i Božju stvar. Zato ga je i sam kralj mnogo cienio i postavio za upravitelja u Perugiji.

Za vrieme građanskih ratova u Italiji dopane se Ivan tamnice i tu ga obasja svietlo spoznanja i ljubavi Božje. Tvrdo odluči, da će se odreći svieta i poći u franjevce. Kad se oslobodi tamnice, vrati se u Perugiju, odreče se svoje zaručnice, kao i svekolike baštine, te ode u franjevački samostan, koji leži izvan pomenutog grada. Tu je izvrstno napredovao u odricanju, molitvi i poniznoj poslušnosti. Učinivši redovničke zavjete bude zaređen za svećenika.

Sada započne Ivanov apostolski rad, koji je obuhvatio gotovo svu zapadnu Evropu i trajao gotovo 40 godina. Najprije je propoviedao po Italiji. Jakom i živom riečju Božje mudrosti propoviedao je svima kraljevstvo Božje, a Gospodin ga podpomagao, i rieč mu potvrđivao čudesnim znacima. Kad bi došao u koji grad, zatvorile bi se namah sve radionice i prestala bi svaka trgovina, kao da je blagdan. K propoviedi nagrnulo bi toliko svieta, da je svetac bio prinuđen propoviedati u polju ili na trgovima. Kad je jednom govorio o taštini ovoga svieta, doniele su žene sve svoje nakite i bacile ih u oganj. Često je morao prekinuti propoviedanje, jer bi slušaoci toliko plakali, da se nije rieč razumjela.

Ako zapitamo, odakle onolika sila Ivanovim riečima, onda nalazimo samo ovaj odgovor: od njegove velike svetosti. Ciele noći znao je Ivan probdjeti u molitvi i često se bičevao, da izmoli od Boga obraćenje griešnika. Odielo mu bijaše gruba haljina, postelja gola zemlja ili slama, a riedko bi kada spavao dulje od dva, tri sata. Jeo bi obično jedanput na dan, često samo hljeba i vode. Svaku

bi napast odmah u zametku najoštrije suzbio, a ljudsku hvalu i čast od sebe odbijao.

U Evropi su tada bile žalostne prilike: u Njemačkoj su vladali nesložni knezovi, u Češkoj su husiti zatirali katoličku vjeru, a s juga su provaljivali Turci. U to doba slali su pape Ivana po znamenitim poslovima u razne zemlje. Na putu dočekivali su Ivana ljudi s najvećim počastima. U Beču su posuli cviećem ulice, kojima mu je bilo ići, i dočekali ga zvonjenjem, glasbom, pjevanjem i radostnim podvikivanjem.

Iz Beča ode Ivan u Moravsku, gdje propoviedajući obrati mnogo tisuća husita na pravu vjeru. U Njemačkoj u Nürnbergu imalo je njegovo propoviedanje toliku moć, da su ljudi griehe gorko oplakivali i šestora kola puna karata, kocki, ženskih nakita, nepristojnih slika i nevaljalih knjiga na trg dovezli i spalili. Slično se dogodilo i u Magdeburgu. U Leipzigu pak po propoviedanju njegovu odoše šestdesetorica ugledne gospode u redovnike.

Godine 1453. zauzeše Turci Carigrad i zaprietiše cieloj Evropi. Dvije godine iza toga zaputi se sv. Ivan u Ugarsku i za pet mjeseci sabra križarsku vojsku od 60.000 ljudi. Početkom lipnja g. 1456. pade car Muhamed s velikom vojskom pred Beograd. Ugarski vojvoda Hunjadi Sibinjanin Janko sabere brže bolje nešto vojske i povede sa sobom križare. Sv. Ivan sa razpelom u ruci stavi se na čelo hrabrih križara i prizivajući ime Isusovo navali u malim domaćim lađicama sa dvie strane na tursko brodovlje i posve ga razbije. Tako se otvorio našoj vojsci put do Beograda. 22. srpnja g. 1456., na dan sv. Marije Magdalene, oslobode križari težko obsjedani grad. Javljajući sv. Ivan ovu pobjedu rimkomu papi reče, da nisu pobjede stekli ni on ni križari, već Gospodin Bog nad vojskama, kojemu slava u vieke.

Dne 11. kolovoza iste godine umre od kuge vojvoda Janko u naručaju Ivana Kapistranskoga. Ovaj pak ode u Ilok u samostan, koji je sam osnovao i tu satrven od silnih posala leže bolestan, da više ne ustane. Obkoljen od braće pusti pobožnu dušu dne 23. listopada.

*

Sveti Ivane, daj nam, da svladavajući sami sebe, svladamo i neprijatelje naših duša, i tako zavriedimo s tobom biti naplaćeni na nebu.

SVETI JONA I BARAHIZIJE

Za cara Konstantina Vel. liepo se širila kršćanska vjera u kraljevini Perziji. To se dalo nažao Židovima i Perzijancima, te su oni nagovorili kralja Sapora II., i on zapovjedi g. 326., da se kršćanske crkve poruše, samostani popale i kršćani natjeraju žrtvovati bogovima. U tom strašnom progonstvu poginulo je do 18 tisuća kršćana. — U ono vrieme živjeli su u Perziji u mjestu Jasi dva brata, Jona i Barahizije, ljudi puni vjere i pravednosti. Kad su bili tuženi, da se ne pokoravaju kraljevim zapovjedima, budu dovedeni pred tri poglavara poganskih svećenika. Na njihov upit da li se žele pokoriti kraljevoj zapovjedi oni odgovore: »Kažite nam, kojega Boga da se odrečem: nebeskoga i vječnoga ili zemaljskoga i smrtnoga? Mi vjerujemo u Boga, koji je stvorio nebo i zemlju, a ne u smrtna čovjeka«.

Poglavari se silno razljute, i razdvoje ih, da ne bi jedan drugoga hrabrili u borbi za Krista. Potom dovedu samoga Jonu i stanu ga nagovarati, da se pokloni poganskim bogovima. Kad nije htio, razsrde se i stanu ga mučiti: svezana ga povale na tle, među ruke i noge metnu mu kolce i stanu ga tući trnovim šibama, dok mu bokove nisu razdrli. Napokon privežu Joni uže na nogu, odvuku ga napolje, i ostave svu noć na ledu i zimi.

Sada bude doveden pred sudce Barahizije. Kad je i on uztrajao u vjeri, mučitelji zapovjede, da mu se stave dvie usjale mjedene ploče pod pazuha. Barahizije reče: »Ni jedne ploče ne ću spustiti na tle, da ne biste mislili, da se odričem svojega Boga.«

Onda dovedu opet sv. Jonu. Pitaju ga: »Kako se osjećaš u studeni i ledu?« Jona odgovara: »Vjerujte mi, kako me je majka rodila, nikad mi nije bila ni jedna noć tako sladka, jer sam dobivao utjehu s onog drveta, na koje bi pribit Isus Krist.«

Poglavari su drhtali od ljutine. Sv. Joni dadoše kožu s glave sadrieti, jezik izčupati, sve mu kosti satrti i napokon razsjeći ga na dvoje. Opet dovuku sv. Barahizija. Najprije bude valjan po trnju, onda mu oštre trstike u meso zabijene, kosti polomljene, u usta mu vrela smola ulivena. Bilo je to 29. ožujka.

O sveti mučenici, budite naša jakost u borbi protiv požude i grieha! Amen.

SVETI IVAN SKOLASTIK

Gdje se Ivan rodio i kada ne znamo pravo. Umro je oko godine 580.

Sabravši u svietu puno znanja, došao je Ivan kao šesnaestgodišnji mladić u samostan na goru Sinajsku, gdje je nekada Bog preko Mojsija dao zakon narodu izraelskomu. Četiri godine vježbao se u samostanu pod vodstvom stara redovnika na putu kršćanskog savršenstva, i kad mu je umro učitelj, sklonio se u samoću, nedaleko samostana, i proveo ondje četrdeset godina u molitvi, razmatranju i radu. U samostanu se naučio podlagati svoju volju tuđoj, a u samoći razplamtilo mu se srdce neizkazanom ljubavlju za nebeske stvari. U jelu je bio tako umjeren, te se činilo, kao da jelo samo kuša. Što bi svojim rukama privriedio, dao bi u ime Božje siromasima. Lienost je smatrao za smrt duše. Spavao je toliko vremena koliko je potrebno za zdravlje pameti, no prije, nego što bi legao, mnogo bi molitava izmolio i pisao knjige.

Neki mladić imenom Mojsije htjede postati učenik Ivanov. Ivan ga primi. Jednom naloži Ivan učeniku, neka iz daleka donese nešto zemlje, da načine vrtić i posade povrće. Mojsije učini, kako mu bijaše zapovjeđeno, pa kad se noseć zemlju vraćao oko podneva, skloni se pod velik kamen, da malo odpočine. Za to vrieme Ivan je kod kuće razmišljao o Božjim stvarima, i odjednom, opomenut viđenjem, stane se moliti za Mojsija. Kad se Mojsije vratio, pripovjedi Ivanu, kako ga malo nije ubio kamen, ali mu se pričinilo, da ga Ivan zove, pa je na taj poziv skočio izpod kamena, koji se svalio sa strašnim praskom.

Kako je Ivan svakomu rado davao savjeta, prozvali ga neki zavidnici brbljavcem. Svetac je na to odlučio šutjeti, i šutio je godinu dana. Tada su došli sami klevetnici i molili ga, neka svojom šutnjom ne zatvara vrela koristne nauke i ne dovodi u pogibao spasenje drugih. Ivan je odmah pristao na njihovu želju i živio kao i prije. Postavši poglavarom samostana uzišao je na goru Božju i drugima pokazao put onamo napisavši knjigu, u kojoj napućuje, kako se valja, kao na ljestvici, uzpinjati od kreposti do kreposti i tako doprieti u raj; zato je i prozvao tu knjigu »Rajska ljestvica«.

Ivan je imao rođenoga brata Georgija, koga je postavio sebi zamjenikom u opatskoj službi. Kad se Ivan umirući spremao na put u vječnost, reče mu brat Georgije kroz suze: »Gle, ti odlaziš, a mene ostavljaš! Ja sam se molio, da odem prije tebe, jer ne mogu bez tebe upravljati ovom obitelji, a evo ti odlaziš prije mene!« — Ivan će njemu: »Nemoj se žalostiti. Ne ću te pustiti, da proživiš ovu godinu, a da ne dođeš za mnom.« Tako se i dogodilo. Još iste godine preselio se i Georgije u vječnost ka Gospodinu.

*

Sv. Ivan uči u »Ljestvici«, da od svih mana i opakih običaja, koji se u nama nalaze, treba najprije samo jednu manu popravljati ili jedan rđav običaj izkorieniti. Doista mudar i koristan nauk, kojega treba da se držiš, ako doista želiš svoje pogreške i griehe popraviti. Ti, na primjer, možda često kuneš, govoriš neistinu, ogovaraš druge, opijaš se, nepristojno se zabavljaš i koješta drugo činiš. Ako zbilja želiš, da se popraviš, treba, dakako, da jednako zazireš od svih grieha, ali za prvi puta od svih pogrješaka odaberi samo jednu, na primjer psovku, pa odluči, da ćeš najprije tu manu izpraviti. Kod toga radi ovako: Ujutro kad ustaneš, odluči, da ćeš se onaj dan uklanjati svim griesima, a naročito psovci, i moli od Boga milost, da možeš tu odluku izvršiti. Kroz dan često se sjećaj svoje odluke. Prije spavanja izpitaj svoju savjest, tj. promisli, što si sve onaj dan radio, ali napose promotri, nisi li onaj dan kleo. Tada se skrušeno pokaj za sve griehe i zahvali Bogu za milost, ako nisi pao u koji veći grieh.

Napose se pokaj za psovku, ako si je možda rekao, i zadaj odmah sebi pokoru, na primjer, izmoli onoliko Otčenaša, koliko puta si kleo i odluči, da ćeš sutradan još većma paziti na tu pogrešku. Ovako ćeš psovku brzo iztriebiti iz svoga srdca. Pa kad si jednu manu ovako izkorienio, onda uzmi drugu.

*

Molimo te, Gospodine, da nas vazda štiti zagovor blaženoga Ivana Opata.

SVETI AKACIJE

Za rimskoga cara Decija živio je u gradu Melitini u Maloj Jermeniji biskup Akacije. Zbog navještanja vjere kršćanske dovedoše ga pogani pred carskoga namjestnika Marcijana.

»Dužan si ljubiti naše vladaoce, kad živiš pod rimskim zakonima«, reče mu namjestnik.

Akacije odgovori: »A tko tako ljubi cara kao kršćani? Oni se za nj neprestano Bogu mole, da mu bude dug život na ovom svietu, da pravedno vlada narodima i da mu carstvo bude mirno. Kršćani mole za zdravlje vojnika i za sretno stanje svega svieta. Ali žrtve caru ne može nitko od nas tražiti, jer tko da žrtvuje čovjeku? Uostalom želio bih, da znadeš, koliko vriedi priznavati Boga istinita!« Na to će Marcijan: »Kakvo te je tašto mudrovanje zaludilo! Prezri ono, što ne vidiš, pa radije priznaj bogove, koje vidiš.« Po tom dokazivaše Akacije, da se poganskim bogovima i božicama pripisuju razne sramotne stvari, pa onda reče: »Zar, dakle, da se onima klanjam, za kojima se ne smijem povoditi, koje obtužujem, od kojih se zgražam, koje prezirem, koji su počinili opačine, zbog kojih vi sâmi po svojim zakonima svakoga oštro kaznite?« Marcijan nato ljutit poviče: »Ili žrtvuj ili umri!« Odgovori Akacije: »Tako postupaju razbojnici! Ne pitaju oni, što je pravo, nego što mogu. Takova je tvoja izjava, kojom zapoviedaš ili da činim krivo ili mi prietiš smrću. Javno pravo kazni tatove, razbojnike i druge zlotvore. Ako sam kriv takvih zločina, sam se osuđujem prije tvoje osude. A evo, vode me na kazan zato, što poštujem Boga istinita, gone me ne po zakonu, nego po volji sudčevoj. Ali je pisano: kako sudiš onako će ti se suditi i kako radiš onako će ti biti.« Marcijan reče: »Meni nije zapovjeđeno suditi, nego silom nagoniti zato, ako se ne pokoriš, bit ćeš zacielo kažnjen.« Odgovori Akacije: »A meni je zapovjeđeno, da se nikad ne odrečem Boga svojega. Ako ti služiš čovjeku razpadljivu i tjelesnu, koji će brzo minuti s ovoga svieta, i kojega će crvi odmah raztočiti, kamo li sam ja većma dužan pokoravati se Bogu svemogućemu, čijom je silom utvrđeno sve, što je na svietu, i čija je rieč ona: »Tko se odreče mene pred ljudima i ja ću se njega odreći pred otcem svojim nebeskim, kad dođem u slavi suditi živima i mrtvima.« Opet će Marcijan: »Zar dakle Bog ima Sina? Tko je Sin Božji?« Odgovori Akacije: »Rieč istine i milosti, Isus Krist. Nije Bog poput čovjeka rodio Sina od žene, nego je Sin Božji, Rieč istine i milosti izišao iz srdca Božjega.« Marcijan veli: »Ako Bog nema tiela, nema ni srdca ni uma, jer um ne može postojati bez tiela i bez uda njegovih.« Akacije odgovori: »Ne rađa se mudrost u tielu, nego se od Boga daje. Šta ima, dakle, tielo s umom?« Iznenada će Marcijan: »Gledaj montaniste, ljude starovjerne. Oni su s nama žrtvovali bogovima. Daj se i ti tako pokori. Skupi sve kršćane i s njima prihvati vjeru našega cara. Neka dođe s tobom sav narod, koji tebe u svemu sluša.«

Kad Akacije ne htje pristati na zahtjeve Marcijanove, posla ga ovaj u tamnicu, dok car ne odluči, što će biti s njime.

Car Decije pročita zbilja sve, pa diveći se odgovorima Akacijevim zapovjedi, da se Akacija pusti na slobodu. Stara predaja kaže, da je sveti Akacije izišavši iz tamnice na tielu svojem nosio znakove svoga mučenja, mnoge obratio k vjeri kršćanskoj i bio slavan naukom i čudesima, i zato ga mnogo štuju.

Usliši molimo te, Gospodine, naše prošnje i po zaslugama blaženoga Akacija odrieši nas od svih grieha. Amen.

SADRŽAJ

J E R O N I M S K O   S V I E T L O

[redacted]

[redacted]

Izlazi svakog drugog mjeseca. Predplata za ove sveske 180 Kn. Pojedini svezak kod jeronimskog povjerenika 15 Kn, u knjižarama 20 Kn.

Broj 3a U Zagrebu 15. travnja 1943.

»JERONIMSKO SVIJETLO« izdaje Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima u Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 21. — Glavni i odgovorni urednik: Dr. Josip Andrić, Zagreb, Trenkova ulica 1. — Tisak Tipografije d. d. u Zagrebu, Barthouov trg 2. Za tiskaru odgovara: Ivan Ivanković, Zagreb, Selska cesta 47.

Za uredničtvo odgovara: Kuzma Moskatelo, Zagreb, Nova Ves 53a.